

Opinnäytetyö (AMK)

Liiketalouden koulutusohjelma

International Marketing

2010

Jenni Suominen

YMPÄRISTÖPALVELUIDEN MERKITYS JA TARVE VARSI- NAIS-SUOMEN ALUEEN PK- YRITYKSISSÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Liiketalouden koulutusohjelma | International Marketing

Syky 2010 | Sivumäärä: 46

Taru Penttilä

Jenni Suominen

Ympäristöpalveluiden merkitys ja tarve Varsinais-Suomen alueen pk-yrityksissä

Opinnäytetyön toimeksiannon pohjalla on Turun ammattikorkeakoulun hallinnoima EGreenNet-ympäristöosaamisverkostoprojekti. Tutkimuksen keskeisenä tavoitteena oli selvittää mitä ympäristöpalveluita Varsinais-Suomen alueen pk-yritykset tarvitsevat ylläpitääkseen ja kehittääkseen ympäristövastuullista yritystoimintaa.

Työn teoreettinen osuus on jaettu kahteen osaan. Ensin tarkastellaan ympäristöosaamista käsitteenä ja syitä miksi yritysten tulisi ylläpitää ympäristövastuullista liiketoimintaa. Toisessa osassa tarkastellaan ympäristöosaamista tukevien ympäristöpalvelujen käsitteistöä ja pk-yritysten toiminnan kannalta keskeisimpiä työvälineitä. Opinnäytetyön empirinen osuus perustuu kvantitatiiviseen kyselytutkimukseen. Aineistonkeruu toteutettiin sähköisellä kyselyllä yhteistyössä Varsinais-Suomen Yrittäjät ry:n kanssa.

Saadut tutkimustulokset osoittivat, että ympäristöosaaminen on osa pk-yritysten arkipäivää. Ympäristöpalveluja on tarjolla monipuolisesti, mutta niiden sisällössä olisi vielä kehitettävää ja kaikki palvelut eivät palvele pk-yritysten tarpeita riittävän hyvin. Erityisesti byrokraattisten ympäristöpalveluiden sisältö, yhtenäisten toimintamallien puuttuminen sekä tiettyihin ympäristöpalveluihin sisältyvät maksut ovat esteenä pk-yritysten mahdollisuuksille ylläpitää ympäristövastuullista yritystoimintaa. Osaa olemassa olevista ympäristöpalveluista pk-yritykset tarvitsevat jo nyt ja osa taas nähdään tärkeiksi tulevaisuudessa. Palveluiden tulisi kuitenkin jo nyt olla helpommin saatavilla ja yhteistyö palveluntarjoajien ja niitä tarvitsevien yritysten välillä tulisi saada toimimaan välittömästi.

ASIASANAT:

pienet ja keskisuuret yritykset (pk-yritykset), ympäristövastuu, ympäristöosaaminen, ympäristöpalvelut

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Bachelor of Business Administration | International Marketing

Autumn 2010 | Total number of pages: 46

Taru Penttilä

Jenni Suominen

The significance and the need of environmental services in small and medium sized enterprises in the Southwest Finland region

The assignment for this thesis originates from eGreenNet (network of environmental know-how) project conducted by Turku University of Applied Sciences. The objective for the thesis was to examine the need of environmental services in small and medium sized enterprises (SMEs) in the Southwest Finland region.

The theoretical part first examines the concept of environmental know-how and driving forces and reasons for companies to maintain and develop green values in their operations. In the second part the focus is on the essential environmental services that support companies' environmental operations. The empirical part is based on quantitative survey and it was conducted by an electronic questionnaire in co-operation with Varsinais-Suomen Yrittäjät ry.

The research results proved that SMEs in Southwest Finland region do have a need for certain environmental services, and that environmental matters are also a part of a small enterprise's everyday business operations. The study also showed that even though certain environmental services are provided, they do not function in proper way and do not always fit to the needs of SMEs. Especially content of some bureaucratic environmental services, lack of coherent operations and certain high environment fees makes it difficult for small companies to maintain environmental operation models. Environmental services should be more easily available and this means that the co-operation needs to be more efficient between companies needing environmental services and service providers.

KEYWORDS:

Small and medium sized enterprises (SMEs), environmental responsibility, environmental know-how, environmental services

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
1.1 Tutkimuksen taustaa	6
1.2 Tutkimuksen tavoitteet	6
1.3 Tutkimuksen rakenne	7
2 YMPÄRISTÖOSAAMINEN PK-YRITYKSISSÄ	9
2.1 Ympäristöosaaminen käsitteenä	10
2.2 Ympäristöosaamisen ajurit	11
2.3 Ympäristöosaamisen hyödyt	15
3 YMPÄRISTÖPALVELUT YRITYKSEN YMPÄRISTÖOSAAMISEN OSANA	18
3.1 Ympäristöpalveluiden käsitteistä	18
3.2 Energian käyttöä edistävät palvelut	19
3.3 Materiaalien käyttöä edistävät palvelut	20
3.4 Apuvälineitä saastuttamiseen ja jätehuoltoon	21
3.5 Tuotevastuu ja tuotekehitys	23
3.6 Lakisääteiset velvoitteet ja taloudelliset ohjauskeinot	24
3.7 Vastuullisen toiminnan arviointi ja mittarit	25
3.8 Ympäristöjärjestelmät	26
3.9 Sisäinen ja ulkoinen ympäristöviestintä	28
4 YMPÄRISTÖPALVELUIDEN TARVE VARSINAIS-SUOMEN ALUEEN PK-YRITYKSISSÄ	30
4.1 Tutkimusmenetelmät ja –prosessi	30
4.2 Keskeiset tulokset	31
4.2.1 Tarvittavat ympäristöpalvelut	32
4.2.2 Avoimet vastaukset	36

5 KESKUSTELUA	38
5.1 Johtopäätökset	38
5.2 Tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti	41
5.3 Jatkotutkimuksen aiheet	43
LÄHTEET	44
LIITTEET	
Liite 1. Kyselytutkimus	
Liite 2. Muistutuskirje	
KUVIOT	
Kuvio 1. Yrityksen ympäristöosaamiseen vaikuttavat ajurit	12
TAULUKOT	
Taulukko 1. Yrityksen koko / henkilömäärä	32
Taulukko 2. Tarvittavat ympäristöpalvelut	33
Taulukko 3. Lisätietoa edellyttävät ympäristöpalvelut	34
Taulukko 4. Kahden suurimman vastaajaryhmän vastausten jakautuminen ympäristö- tukiin, -veroihin ja maksuihin liittyvissä palveluissa.	36

1 JOHDANTO

Yritysten menestymistä markkinoilla ohjaa nykyisin myös yhä enemmän ympäristöasioista huolehtiminen. Yritysten tulee siis yhä tarkemmin kantaa vastuunsa ympäristöstä, jossa toimivat. Ympäristöasioiden hallinnan tulisi olla osa liiketoimintaa ja yrityksen keskeistä strategiaa. Aktiivisesti toimiva yritys voi toiminnallaan saavuttaa kilpailuetua, kun taas ympäristönäkökulmia väheksyvälle yritykselle voi aiheutua odottamattomia lisäkustannuksia, yrityskuvan heikentymistä ja jopa markkinaosuuksien menetyksiä.

Ympäristöosaaminen on käsitteenä laaja, mikä tekee siitä monelle yritykselle vaikeasti hallittavan kokonaisuuden. Monesti pienemmät yritykset kokevat, että ympäristöasiat eivät koske oman yrityksen toimintaa niin selkeästi kuin isompia yrityksiä. Totuus on kuitenkin toinen, jokaisen toiminnasta ja valinnoista jää jälki. Oli kyseessä sitten yksittäinen kuluttaja, pieni, keskisuuri tai suuri monikansallinen yritys, jokaisella on yhtäläinen vastuu ekologisen ajattelun ja toiminnan ylläpitämiseen.

Yritysten ympäristöosaamista ja vastuullisen toiminnan ylläpitämistä tukevat ympäristöpalvelut. Tarjolla olevien ympäristöpalveluiden määrä on laaja ja monipuolinen aina jätehuollosta ympäristöjärjestelmiin ja johtamiseen. Ympäristöpalveluiden tarkoituksena on tarjota yrityksille työkaluja, joiden avulla tiettyjen ympäristökriteerien täyttäminen ja ympäristöystävällisten tuotteiden ja palveluiden tarjoaminen olisi mahdollista. Parhaimmillaan ympäristöä säästävien tuotteiden ja palveluiden avulla yritys pystyy saavuttamaan tärkeimpien sidosryhmien kunnioituksen ja tätä kautta myös kasvattamaan kilpailukykyään markkinoilla.

1.1 Tutkimuksen taustaa

Opinnäytetyön toimeksiannon taustalla on Turun ammattikorkeakoulun hallinnoima, Euroopan sosiaalirahaston rahoittama EGreenNet-ympärisosaamisverkostoprojekti. Projektin keskeisenä tarkoituksena on kehittää Varsinais-Suomen alueen yritysten ympäristöosaamista ja tarjota yrityksille yhteistyöverkostoja helpottamaan ympäristönäkökohtien huomioimista omassa yritystoiminnassaan. Tavoitteena on siis saattaa palveluja tarjoavat ja niitä tarvitsevat organisaatiot lähemmäs toisiaan.

Projekti alkoi huhtikuussa 2010 ja muun muassa Varsinais-Suomen Yrittäjät ry. toimii projektin yhteistyökumppanina. Järjestön kautta pystytään parhaiten tavoittamaan Varsinais-Suomen alueella toimivat yritykset. Erityisesti projekti keskittyy pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritykset) ympäristöosaamiseen ja sen kehittämiseen. On havaittu, että monilla yrityksillä on kiinnostusta kehittää omaa ympäristöosaamistaan ja yrityksissä ymmärretään sen merkitys oman liiketoiminnan ja menestymisen kannalta. Aihealueen kuitenkin ollessa erittäin laaja ja hajanainen tarvitaan enemmän verkostoja, joiden avulla saadaan asiaa helposti lisätietoa ja löydetään yhteistyökontaktit ja -kanavat tehokkaammin. Tämä on EGreenNet-hankkeen keskeinen tavoite.

1.2 Tutkimuksen tavoitteet

Opinnäytetyön keskeisenä tavoitteena oli selvittää mitä konkreettisia ympäristöpalveluja Varsinais-Suomen alueen pienet ja keskisuuret yritykset tällä hetkellä tarvitsevat ylläpitääkseen ja kehittääkseen kannattavaa ja ympäristöä säästävää liiketoimintaa. Lisäksi tutkimuksen tavoitteena oli yleisesti kartoittaa miten yrittäjät näkevät ympäristöosaamisen ja ympäristöpalveluiden merkityksen omassa toiminnassaan.

Työssä pyritään myös selventämään ympäristöosaamisen laajaa käsitettä ja pohditaan mitä hyötyä ympäristöasioiden huolellisella hoitamisella voi yritykselle olla. Työn kautta halutaan myös selvittää tekijöitä, jotka voimakkaimmin ohjaavat yritystä ympäristöä vähiten kuormittaviin toimintatapoihin ja selventää tarjolla olevien ympäristöpalveluiden laajaa kokonaisuutta. Esimerkiksi jo yleinen lainsäädäntö ja Euroopan unionin yhteiset säädökset ohjaavat yritysten ympäristötoimenpiteitä, mutta ympäristöosaamisen merkitys ei rajoitu vain näihin velvoitteisiin. Taustalla on vielä merkittävämpiä tahoja, kuten esimerkiksi asiakkaat, sijoittajat ja yrityksen oma henkilöstö, joiden mielipiteillä ja valinnoilla voi olla ratkaiseva merkitys yrityksen menestymiseen markkinoilla.

Tämä opinnäytetyö pyrkii vastaamaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

- mitä ovat ympäristöosaaminen ja ympäristöpalvelut suomalaisen pk-yrityksen näkökulmasta?
- millaisia ympäristöpalveluita varsinais-suomalaiset pk-yritykset tarvitsevat?
- miten ympäristöpalveluita pk-yrityksille voisi kehittää?

1.3 Tutkimuksen rakenne

Tutkimuksen rakenne koostuu ensin teoriaosasta, jossa pohditaan yleisesti ympäristöosaamisen merkitystä yrityksen toiminnalle ja niin sanottuja toimintaa keskeisimmin ohjaavia ajureita toisin sanoen tekijöitä, jotka ohjaavat nykypäivänä yrityksiä toimimaan ekologisemmin. Lisäksi teoriaosan tarkoituksena on avata lukijalle työn keskeisen aihealueen eli ympäristöpalvelujen käsitteistöä ja merkitystä.

Opinnäytetyön empiirinen tutkimusosuus on kvantitatiivinen eli määrällinen ja se toteutettiin sähköisenä kyselynä. Kyselytutkimuksessa hyödynnettiin Varsinais-Suomen Yrittäjät ry:n jäsenyritystietokantaa. Kyselystä saatujen tulosten avulla

pyritään avaamaan pk-yritysten ympäristöosaamisen tasoa Varsinais-Suomen alueella ja kartoittamaan mitä keskeisimpiä ympäristöpalveluja yritykset tällä hetkellä toiminnassaan eniten tarvitsevat. Tutkimusmenetelmä ja –prosessi on kuvattu tarkemmin empiirisen osuuden alussa eli kappaleessa 4.1.

2 YMPÄRISTÖOSAAMINEN PK-YRITYKSISSÄ

Ympäristöosaaminen on yksi kolmesta vastuullisen liiketoiminnan osa-alueesta. Ympäristövastuun lisäksi yrityksen toimintaa ohjaavat myös taloudellinen ja sosiaalinen vastuu. Useasti voidaan myös puhua yrityksen yhteiskuntavastuusta. Kyseinen käsite on saanut alkunsa tilanteesta, jossa yrityksen keskeisimpien sidosryhmien odotukset yrityksen toimintaa kohtaan ovat kasvaneet ja muuttuneet. (Taipalinen & Toivio 2004, 14.) Useasti vastuullisesta liiketoiminnasta puhuttaessa käytetään termiä ”hyvä yrityskansalaisuus”, joka edellyttää yritykseltä myös eettisten ja sosiaalisten näkökohtien huomioimista liiketoiminnan johtamisessa ja kehittämisessä (Pohjola 2003, 13). Pelkkä taloudellisen hyödyn saattaminen ei enää riitä.

Tietoisuus asiaa kohtaan on selkeästi kasvanut ja käsite kestävä kehitys on vahvistunut. Voidaan siis sanoa, että yritysten tekemiä valintoja ja päätöksiä arvioidaan yhä kriittisemmin ja useat esimerkit epäeettisistä toimintamalleista ovat herättäneet eri sidosryhmien mielenkiinnon seurata liike-elämässä tapahtuvia muutoksia yhä enemmän. Lisäksi liike-elämän jatkuva globalisoituminen ja verkostoituminen asettavat uusia haasteita niin pienille kuin suurillekin yrityksille. (Taipalinen & Toivio 2004, 14.)

Tämän kappaleen tavoitteena on tarkastella ympäristöosaamisen käsitettä tarkemmin ja pohtia mitkä tekijät ohjaavat nykypäivän yrityksiä huomioimaan ympäristökysymykset liiketoiminnassaan. Lisäksi ympäristöosaamisen ylläpitäminen on aina ”kahden kauppa”. Toimiessaan ympäristöystävällisesti yritys odottaa siitä olevan toiminnalle myös muuta hyötyä kuin yrityskuvan parantaminen sidosryhmien keskuudessa.

2.1 Ympäristöosaaminen käsitteenä

Pohjolan mukaan ympäristövastuu voidaan yksinkertaisesti määritellä yrityksen osaamiseksi suunnitella ja toteuttaa toimintaansa niin, että resurssien eli raaka-aineiden ja energian käyttö on harkittua ja toiminnasta syntyvän jätteen määrä olisi minimoitua. Pohjola jatkaa myös, että ympäristövastuun tulee kattaa koko toimintaketju aina tuotekehityksestä kierrätyksen kautta toimivaan ja tehokkaan jätehuoltoon. (Pohjola 2003, 16.) Tämä siis tarkoittaa sitä, että pystyäkseen toteuttamaan ympäristövastuuta käytännössä, edellyttää se yritykseltä kokonaisvaltaista ympäristöosaamista.

Taipalisen ja Toivion mukaan ympäristöosaamista ei nähdä pelkästään tällä hetkellä vallitsevana trendinä, vaan tekoina, joilla voi olla vaikutusta myös tulevaisuudessa. Ympäristöosaaminen määritellään yrityksentoiminnaksi, joka ei pilaa tulevien sukupolvien luonnonvaroja ja suojelee luonnon monimuotoisuutta sekä esimerkillään ohjaa kuluttajia ympäristöystävällisemmiksi ja kykenee tarjoamaan oikeaa tietoa tilanteesta. Samoja käytänteitä yritysten tulee odottaa myös yhteistyökumppaneiltaan ja alihankkijoiltaan. (Taipalinen & Toivio 2004, 15.)

Sarkkisen mukaan taas ympäristövastuun avulla pidetään huolta ekologisesta ympäristöstä, jossa toimitaan. Tämä siis edellyttää yrityksiltä ympäristöosaamista, jossa ylläpidetään luonnon monimuotoisuutta, käytetään luonnonvaroja tehokkaasti, kehitetään sellaisia tuotantotapoja ja –prosesseja, jotka olisivat mahdollisimman ympäristömyönteisiä sekä pyritään torjumaan ilmastonmuutosta. Sarkkisen mukaan huolellisesta ympäristötyöstä hyötyvät lopulta sekä ympäristö että yritys itse. (Sarkkinen 2006, 7.)

Parhaimmillaan ympäristöosaaminen ei ole vain pieniä tekoja, joiden avulla yritys pystyy määrittelemään itsensä ja toimintansa ekologiseksi, vaan se on ko-

konaisvaltaista ja järjestelmällistä toimintaa. Tehdyillä päätöksillä ja ratkaisuilla voidaan vaikuttaa sekä ympäristön hyvinvointiin että yrityksen omaan toiminnan kehittämiseen positiivisella lopputuloksella. Onnistunut lopputulos kuitenkin edellyttää, että yritykset ymmärtävät oman roolinsa ympäristössä, jossa toimivat ja sitoutuvat tekemäänsä ympäristötyöhön.

2.2 Ympäristöosaamisen ajurit

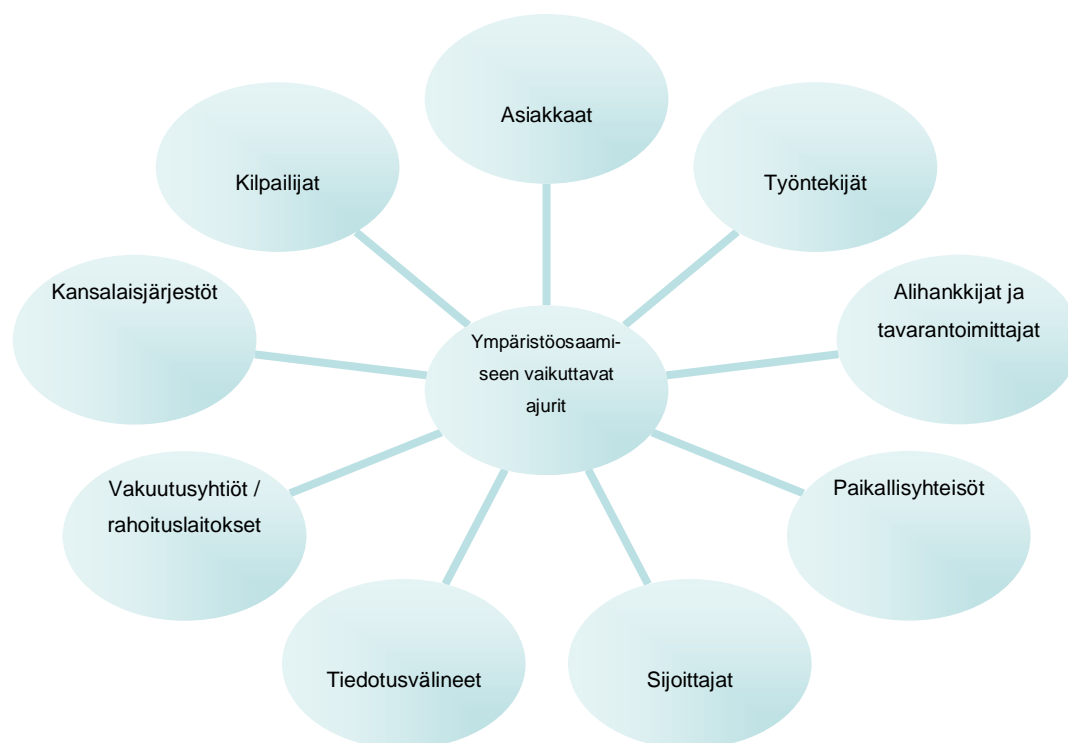
Tässä kappaleessa käsitellään ympäristöosaamiseen liittyviä ajureita (eng. driving forces) eli niitä tekijöitä ja tahoja, joilla on suurin vaikutus yrityksen ympäristöosaamisen ylläpitämiseen. Synonyyminä ajureille voidaan osittain käyttää tutumpaa termiä sidosryhmät.

Kujala ja Kuvaja korostavat teoksessaan, että sidosryhmien mielipiteiden huomioiminen omassa liiketoiminnassa on nykypäivänä yhä tärkeämpää. Osa vastuullista liiketoimintaa ja sitä kautta myös ympäristöosaamista on huomioida sidosryhmien arvot, odotukset ja näkemykset eli tuoda myös sidosryhmät osaksi yrityksen kokonaisvaltaista johtamista. (Kujala & Kuvaja 2002, 59-60.)

Vastuullinen liiketoiminta siis edellyttää, että yritykset huomioivat toiminnassaan sidosryhmänsä. Niin sanottu sidosryhmävuoropuhelu eli avoin kommunikointi sidosryhmien kanssa voi olla yritykselle mahdollisuus. Kullan arvoiksi sidosryhmät tekee niiden vahva asiantuntemus omalla alallaan ja osaaminen, jota yrityksellä ja sen johdolla ei välttämättä ole tukenaan. (Kujala & Kuvaja 2002, 84-85.)

Keitä sitten nämä sidosryhmät eli tärkeimmät ajurit sitten ovat? Eri sidosryhmät ovat aina yrityskohtaisia ja yritysten tulisikin osata itse tunnistaa omaa toimintansa kannalta tärkeimmät tahot. Kuviossa 1 on esitetty Richard Welfordin ja Andrew Gouldsonin näkemys ajureista, jotka yleisimmin ohjaavat ja edistävät

yritysten mielenkiintoa kantaa vastuunsa ympäristöstä, jossa he toimivat (Welford & Gouldson 2002, 8). Ajureita tutkittaessa on aina kuitenkin muistettava, että jo yrityksen koko ja toimiala määrittävät ne sidosryhmät, jotka vaikuttavat keskeisimmin yrityksen toimintoihin. Kaikkia yrityksiä eivät siis aina ohjaa samat ajurit, vaan variaatioita keskeisimmistä vaikuttajista on useita.

Kuvio 1. Yrityksen ympäristöosaamiseen vaikuttavat ajurit (Welford & Gouldson 2002, 8)

On sanomattakin selvää, että sidosryhmäsuhde yrityksen ja asiakkaiden välillä on yksi tärkeimmistä. Asiakkaiden tekemät ostopäätökset ohjaavat yritysten menestymistä markkinoilla ja tästä syystä siihen vaikuttavia tekijöitä ei tulisi aliarvioida. Nykypäivänä esiintyy yhä enemmän termi vihreä kuluttaminen eli yhdeksi ostokriteeriksi on vakiintunut myös tuotteen tai palvelun ekologisuus. Welford ja Gouldson kuitenkin toteavat, että edelleen suhteellisen marginaalinen osuus nostaa ekologisuuden kärkitekijöihin valitessaan eri tuotteiden välissä. Tämä ei kuitenkaan sulje pois sitä tosiasiaa, että panostamalla ekologisuuteen,

yritys kasvattaa omaa luottamustaan asiakkaiden silmissä ja tätä kautta myös saavuttamaan kilpailuetua markkinoilla. (Welford & Gouldson 2002, 8.)

Tuntuu ehkä erikoiselta, että puhuttaessa ympäristövastuun merkityksestä yritykselle voisi henkilöstöllä olla vaikutusta asiaan kovinkaan paljon. Welford ja Gouldson kuitenkin korostavat, että henkilöstö on lähinnä sitä yhteisöä, jossa yritys omaa liiketoimintaansa harjoittaa. Yritykseltä henkilöstö odottaa terveydelle turvallisia työskentelyolosuhteita, eettistä ja vastuullista toimintatapaa sekä toimintamalleja, joiden avulla edistetään työntekijöiden terveyttä ja turvallisuutta työpaikalla. Kiinnittämällä huomiota myös ympäristövastuullisiin tekijöihin, yrityksen on helpompi houkuttaa, säilyttää ja motivoida osaavaa henkilökuntaa. (Welford & Gouldson 2002, 9.)

Sijoittajat Welford ja Gouldson nostavat esiin, koska viime vuosina myös sijoittajien keskuudessa on alettu kiinnittämään huomiota liiketoiminnan eettisyyteen ja ekologisuuteen valittaessa sijoituskohteita. Sijoittajat tukevat yrityksiä taloudellisesti eli ovat myös osittain yrityksen omistajia. Tällöin siis epäekologisen toiminnan seurauksena vahinkojen ja menetysten korvaaminen saattaa myös langeta epäsuorasti sijoittajien maksettavaksi. Ainakin yrityksen taloudellinen menetys saattaa aiheuttaa yrityksen markkina-arvon alenemista ja täten vaikuttaa myös jaettuihin osinkoihin. Sama taloudellinen riski liittyy myös sijoittajien lisäksi rahoitus- ja vakuutusyhtiöihin. Yrityksen, jonka liiketoimintaan liittyy ympäristöä uhkaava riski voi olla vaikeaa tai jopa mahdotonta saada pankilta rahoitusta toiminnalleen tai riittäviä vakuutuksia, joka kasvattaa yrityksen riskitasoa. (Welford & Gouldson 2002, 10.)

Aiemmin määriteltäessä termiä ympäristövastuu korostettiin myös alihankkijoiden ekologista osaamista ja vastuullisuutta. Welford ja Gouldson korostavat, että ainoastaan itse yritys ei edellytä ympäristöosaamista, vaan yhtäläisesti

myös alihankkijat saattavat ja monesti myös tekevät yhteistyösopimukset sen pohjalta, miten yritys kiinnittää toiminnassaan huomiota ympäristökysymyksiin. Welfordin ja Gouldsonin mukaan alihankkijoilla saattaa olla vielä suurempi vaikutus ympäristöosaamisen ylläpitämiseen kuin tuotteita ostavilla kuluttajilla, sillä alihankkijat ovat tärkeä osa yrityksen toimitusketjua jo heti alkuvaiheessa ja tätä kautta pystyvät vaikuttamaan yrityksen tekemiin ekologisiin päätöksiin. Voidaan siis sanoa, että yrityksen ja alihankkijoiden vuorovaikutussuhteen tulee olla niin sanottu ”kahden kauppa”. (Welford & Gouldson 2002, 8-9.)

Kuviossa 1 ympäristöosaamiseen vaikuttaviksi tekijöiksi esitettiin myös paikallisyhteisöt, kansalaisjärjestöt sekä tiedostusvälineet. Welfordin ja Gouldsonin mukaan yksi tärkeimmistä tekijöistä on huomioida paikallinen väestö toiminta-alueella. Jälleen nousee siis esiin termi hyvä yrityskansalaisuus eli yritys voidaan nähdä osana yhteiskuntaa ja tätä kautta myös yhtenä vastuullisena jäsenenä yhteisössä. Kansalaiset odottavat yrityksiltä takuita siitä, että yrityksen toiminta ei vaaranna ympäristöä, jossa he elävät ja asuvat. Vaikka kaikki yhteisön jäsenet eivät välttämättä olekaan suoraan tekemisissä yrityksen kanssa, on yhteisöllä ja sen päätöksillä suuri vaikutus yrityksen menestymiseen alueella. Osa yhteisön jäsenistä ovat myös yrityksen asiakaskuntaa ja henkilöstöä. (Welford & Gouldson 2002, 9.) Mikäli katsotaan tarkemmin yhteisöä ja sen toimijoita myös yrityksen tärkeimmät kilpailijat lukeutuvat osaksi ympäristöä, jossa yritys toimii. Tällöin myös siis kilpailijoiden tekemät ympäristöosaamiseen liittyvät muutokset ja parannukset toimivat tekijöinä, jotka voivat vaikuttaa yrityksen motivaation kehittämiseen omaa ekologista osaamistaan. Useasti kilpailijoita ei nähdä yrityksen sidosryhmänä, vaan ”välttämättömänä pahana”, vaikka yrityksillä voisi kilpailuasetelmasta huolimatta olla paljon opittavaa toisiltaan. (Kujala & Kuvaja 2002, 111.)

Median ja kansalaisjärjestöjen (eng. pressure groups) vaikutus yrityksen motivaatioon ylläpitää ympäristöosaamista on merkittävä ja lukuisat esimerkit ovat

osoittaneet, että joutuminen huonoon valoon julkisuudessa saattaa käydä yrityksen imagolle kalliiksi. Pystymällä rehellisesti osoittamaan, että yritys on onnistunut pienentämään omaa vaikutustaan ympäristön saastumisessa, kiinnittää se varmasti tiedotusvälineiden ja kansalaisjärjestöjen huomion. Tämän avulla siis pystytään myös vaikuttamaan muiden edellä käsiteltyjen sidosryhmien mielipiteisiin yritystä kohtaan. Tässäkin voidaan kuitenkin todeta, että rehellisyys maan perii, sillä lukuisat esimerkit vilpillisestä markkinoinnista ovat yleensä jossain kohtaa tulleet päivänvaloon ja seuraukset ovat monesti olleet hyvin ankarat. (Welford & Gouldson 2002, 10-11.)

Osa tärkeimmistä ajureista ovat läsnä yrityksen toiminnassa päivittäin ja osa taas vaikuttaa huomaamattomasti taustalla, mutta ovat kuitenkin olennainen osa yrityksen menestymistä markkinoilla. Kannattavien sidosryhmäsuhteiden luomisen taustalla on aina tuntemus ja luottamus omaa yritystä kohtaan, kyky tunnistaa tärkeimmät sidosryhmät sekä avoin vuoropuhelu sidosryhmien kanssa. Sidosryhmäsuhteiden merkitys ei eroa oli sitten kyseessä suuri tai pieni yritys, jokaisen toiminnan kannattavuuteen vaikuttaa ympäristö, jossa yritys toimii ja miten yritys kykenee kohtelemaan eri toimijoita ympäristössä.

2.3 Ympäristöosaamisen hyödyt

On monia tekijöitä, jotka haastavat yritykset ylläpitämään ympäristöosaamista. Monesti kuitenkin myös pohditaan, että mitä konkreettista hyötyä ekologisesta toimintamallista sitten yritykselle on? Pelkkä hyvien sidosryhmäsuhteiden ylläpitäminen ei yksin riitä. Yrityksmaailmassa halutaan konkretiaa.

Richard Welford ennakoi jo vuonna 1993 seuraavasti: "Lähitulevaisuudessa liiketoimintaan liittyvien ympäristöasioiden hallinta saattaa olla se kilpailutekijä, jonka myötä yritys joko kuolee tai kukoistaa" (Pohjola 2003, 14). Täysin väärässä ei Welford ennustuksessaan ollut, sillä ympäristöosaamisesta on tullut tekijä, johon panostamalla yritys saattaa hyötyä siitä moninkertaisesti ja kasvattaa

omaa kilpailuetuaan markkinoilla. Welford ja Gouldson ovat teoksessaan pohtineet niitä keskeisimpiä hyötyjä, joita yritys saavuttaa tehokkaalla ympäristötyöllä. Suurin osa ympäristöosaamisesta saaduista hyödyistä liittyy suoraan kulujen säästämiseen, mutta puhuttaessa ympäristövastuusta ei tuottojen maksimointi ole ainoa motivaatiotekijä, vaan myös eettiset ja ympäristövastuulliset näkökulmat ovat tärkeä osa liiketoiminnan ylläpitämistä (Welford & Gouldson 2002, 11).

Welfordin ja Gouldsonin mukaan siis tärkein ympäristöosaamisesta saatu hyöty on kilpailukyvyyn saavuttaminen markkinoilla. Panostamalla ympäristöasioiden hallintaan, yritys pystyy muun muassa tehostamaan materiaalivirtoja ja tätä kautta myös parantamaan tuotteiden laatua. Tähän vaikuttavat esimerkiksi oikeiden alihankkijoiden valinta ja sitä kautta laadukkaiden materiaalien ostaminen.

Mikäli yritys toimii hyvien toimintamallien pohjalta ja sisällyttää myös ympäristöosaamisen osaksi strategiaansa, turvaa se liiketoimintansa mahdollisten riskien varalta jo ennakkoon. Tällöin siis riskialttius pienenee ja vakuutusmaksujen määrä laskee samassa suhteessa. Lisäksi Welford ja Gouldson korostavat, että koska ympäristöonnettomuuksien riski on pienempi ja yrityksen toiminta on vakaammalla pohjalla, myös rahoituksen ottaminen rahoituslaitoksilta on edullisempää.

Kappaleessa 2.2 käsiteltiin tahoja eli niitä ajureita, joilla on suurin vaikutus yrityksen motivaatioon ylläpitää ympäristöosaamistaan. Ajurit eivät kuitenkaan ole vain tekijöitä, jotka pakottavat yrityksiä tekemään ekologisempia valintoja, vaan ne ovat myös tekijöitä, joista yritys saa konkreettista hyötyä. Ympäristövastuullinen yritys on myös sitoutunut huolehtimaan henkilöstöstään eli tätä kautta myös vakuuttaa henkilöstönsä osaamisestaan ja saavuttaa henkilöstön luottamuksen ja sitoutuneisuuden. Sama sitoutuneisuus pätee myös yhteisöön, mediaan ja

kansalaisjärjestöihin eli toimimalla eettisesti oikein, yritys pystyy kasvattamaan uskottavuuttaan myös ulkoisten sidosryhmien sisällä. (Welford & Gouldson 2002, 11-13.)

Ympäristöosaaminen kantaa hedelmää yleensä pitkällä tähtäimellä, minkä takia se on yleensä ensimmäinen kohde, josta yritys lähtee leikkaamaan kuluja ja säästämään. On monia hyötyjä, jotka näkyvät heti, mutta panostamalla ympäristövastuuseen yritys varmistaa suoritusvarmuuden jo nyt sekä tulevaisuudessa.

3 YMPÄRISTÖPALVELUT YRITYKSEN YMPÄRISTÖ- OSAAMISEN OSANA

Ympäristövastuullisuus ja –osaaminen tulisi sisällyttää yrityksen keskeisiin toimintamalleihin. Mutta miten tämä on konkreettisesti mahdollista? Asiantunteva ympäristöosaaminen vaatii yleensä tuekseen monipuolisia ympäristöpalveluita, joiden avulla se pystyy ylläpitämään myös ympäristöä vähiten kuormittavia toimintamalleja.

Tässä kappaleessa paneudutaan tarkemmin ympäristöpalvelun käsitteeseen ja esitellään yleisimpiä ympäristöpalveluita, joita yritykset toiminnassaan tarvitsevat. Tarvittavien palveluiden luonne riippuu aina toimialasta ja myös yrityksen koosta, mutta ilman tiettyjä ympäristöpalveluja vastuullisen liiketoiminnan ylläpitäminen olisi melkein mahdotonta.

3.1 Ympäristöpalveluiden käsitteistä

Ympäristöpalvelut ovat hallintatyökaluja, joiden avulla yritys pystyy ylläpitämään ympäristöosaamistaan ja toimimaan ympäristövastuullisen toimintamallin mukaan. Monipuolisten ympäristöpalveluiden avulla yritys kykenee hallitsemaan muun muassa lakisääteisiä ympäristömääräyksiä, ylläpitämään jokapäiväisessä liiketoiminnassa vaadittavaa ympäristöosaamista sekä avoimesti viestimään sidosryhmilleen toimintansa vastuullisuudesta. (Ympäristöministeriö 2010a.)

Ympäristöpalveluja on lukuisia, joten termin selventämiseksi palvelut voidaan jakaa kuuteen erilaiseen kategoriaan palvelun tyyppin perusteella. Sarkkinen (2006) erottelee teoksessaan ympäristöpalvelut neljään eri kategoriaan, jotka ovat energian ja resurssien käyttöön liittyvät palvelut, saastuttamiseen ja jätehuoltoon liittyvät palvelut, tuotevastuuseen liittyvät palvelut sekä liikenteeseen

liittyvät ympäristönäkökohdat (Sarkkinen 2006, 138). Koska ympäristöosaaminen ja sitä kautta myös tarjolla olevien palveluiden määrä on kasvanut, tulee ympäristöpalveluiden luokitteluun lisätä vielä seuraavat kategoriat: lakisääteiset veloitteet ja maksut, ympäristövastuullisen toiminnan arviointi ja mittarit, toimintaa edistävät ympäristöjärjestelmät sekä yrityksen sisäinen ja ulkoinen ympäristöviestintä (Ympäristöministeriö 2010a). Seuraavissa kappaleissa kerrotaan tarkemmin mitä konkreettisia ympäristöpalveluja yllä lueteltuihin palvelukategorioiden kuuluu ja miten ne edistävät yrityksen ympäristöosaamista.

3.2 Energian käyttöä edistävät palvelut

Energian ja resurssien käyttöön keskeisimmin liittyviä termejä ovat yrityksen energiatehokkuuden sekä materiaalitehokkuuden parantaminen. Energiatehokkuuteen liittyy energian kulutuksen huolellinen suunnittelu, mikä edellyttää, että yritys huomioi energiankulutuksen jokapäiväisessä toiminnassaan sekä koko tuotantoprosessissa.

Energian käytön apuvälineeksi on kehitetty muun muassa erilaisia energiansäästösopimuksia. Säästösopimusten taustalla ovat viranomaiset, palvelu- ja teollisuusalojen toimiliitot sekä yhteisöt, joiden tavoitteena on energiankulutuksen vähentäminen yhteiskunnassa. (Ympäristöministeriö 2010b.) Muun muassa työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla on järjestelmä, jonka tavoitteena on energiatehokkuuden ja uusiutuvien energianmuotojen käytön parantaminen vuosina 2008-2016. Järjestelmän tavoitteena on pystyä vastaamaan niihin sitoumuksiin, joihin on ryhdytty ilmastomuutoksen ehkäisemiseksi. Suomelle on vuonna 2006 voimaan tulleen energiapalveludirektiivin nojalla asetettu ohjeellinen yhdeksän prosentin energiansäästötavoite jaksolle 2008-2016. Tähän työhön on apuvälineeksi otettu käyttöön energiansäästösopimukset, jotka edesauttavat yritysten saamista mukaan yhteistyöhön ja sitä kautta vähentämään yhteistä energian kulutusta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2010.)

Monet yritykset eivät hankkiessaan koneita ja laitteita edes ajattele kuinka paljon ne kuluttavat energiaa. Tämän vuoksi on kehitetty energiamerkkejä, joiden avulla yrittäjien on helpompi hankintoja tehdessään ottaa huomioon laitteiden ympäristöystävällisyys. Energiamerkit ovat käytössä sekä kotitalouskoneissa että toimistolaitteissa. Tavallisimpia yritysten tekemiä hankintoja ovat muun muassa tuotantolaitteet, toimistokoneet, raaka-aineet, valaisimet sekä mahdollisesti kylmälaitteet. Tällöin tekemällä hankintoja huolellisesti ja huomioilla laitteiden energian kulutus voidaan saada aikaan huomattavia energiansäästöjä. Suomessa käytössä on yksi energiamerkintä Norppaenergia-merkki, jonka myöntää Suomen luonnonsuojeluliitto. Norppaenergia-merkki myönnetään energialle, joka on tuotettu uusiutuvista luonnonvaroista, tietyt ympäristökriteerit huomioon ottaen. Muita energiamerkintöjä ovat esimerkiksi toimisto- ja tietotekniikkalaitteissa käytettävät Energy Star- ja TCO-ympäristömerkit. (Yritys-Suomi 2010a.)

Energiatehokkuus on asia, johon yritys pystyy vaikuttamaan hyvinkin yksinkertaisilla teoilla ja samalla tekemään kustannussäästöjä. Lisäksi yrityksen tekemät hankinnat ovat tehokkaampia, koska laitehankinnoissa apuna ovat toimintaa ohjaavat energiamerkinnät. Yritysten energia-asioihin on kiinnitetty viime vuosina erityisesti huomiota, koska EU:n asettamat direktiivit näin vaativat. Vaatimuksen avulla yritykset pystyvät valvomaan omaa energiatehokkuuttaan paremmin, asettamaan itselleen konkreettisemmat tavoitteet sekä saavuttamaan asetetut tavoitteet järjestelmällisyyden avulla. Energian säästämisestä eivät tällöin hyödy pelkästään yritykset, vaan lopulta myös koko toimintaympäristö.

3.3 Materiaalien käyttöä edistävät palvelut

Yritysten käyttämällä materiaaleilla ja raaka-aineilla voi olla suuri merkitys ympäristöosaamisessa. Samaan käyttötarkoitukseen olevissa tuotteissa voi olla suuria eroja ja niiden vaikutukset ympäristöön voivat olla huomattavat. Tämän vuoksi materiaaleja hankkiessaan hankintojen tulee olla harkittuja, jolloin parhaimmillaan yritys säästää sekä luontoa että kuluja. (Sarkkinen 2006, 142-143.)

Tehdessään hankintoja yritysten tulisi huomioida muun muassa hankintamääriä eli pystyä optimoimaan tarvittavien materiaalien määrä, panostaa materiaalien pitkäikäisyyteen ja laatuun esimerkiksi suosimalla huollettavia ja päivitettäviä kestotuotteita, käyttämällä kierrätykseen sopivia materiaaleja ja välttämällä kertakäyttötuotteita. Muun muassa ympäristömerkityt tuotteet ohjaavat yrityksen tekemiä materiaalivalintoja. Lisäksi yrityksen hankintoja helpottamaan on käytössä vuokratuotteita ja –palveluita, joiden avulla yritys pystyy vähentämään ostotuotteiden määrää. Tunnettu esimerkki vuokratuotteista ovat esimerkiksi leasing-sopimukset, joita voidaan tehdä muun muassa toimistokoneista ja laitteista. Tällöin yritys kantaa vastuun vain laitteen huollosta ja korjauksista.

Materiaalien käyttöä pohdittaessa myös pakkausten huomioiminen on tärkeää. Pakkausten kohdalla yritysten tulisi ensisijaisesti suosia uudelleen käytettäviä pakkauksia, joiden avulla voidaan minimoida syntyvän jätteen määrää. Yritysten apuna pakkausten valinnassa ovat muun muassa pohjoismainen ympäristömerkki sekä EU:n ympäristömerkki, koska ne kertovat, että myös pakkausmateriaalin määrään on kiinnitetty huomiota ja ne eivät sisällä haitallisia aineita. (Yritys-Suomi 2010b.)

Materiaalitehokkuus on tekijä, jonka kanssa yritykset taistelevat päivittäin. Miten säästää tehokkaimmin kuluja alentamatta kuitenkaan tuotteen tai palvelun laatua? Materiaalitehokkuuden saavuttaminen vaatii yritykseltä kykyä nähdä koko tuotantoketju vaiheittain. Tällöin jo suunnittelussa ja valmistuksessa voidaan kehittää niitä vaiheita, jotka syövät eniten resursseja ja keksiä keinoja minimoida materiaalien käyttöä. Ei siis tule arvioida pelkästään valmista tuotetta, vaan osata kritisoida sitä jo valmistuksen eri vaiheissa.

3.4 Apuvälineitä saastuttamiseen ja jätehuoltoon

Jättemääriä vähentämällä yritys pystyy vaikuttamaan materiaalikulutukseen tehostamiseen sekä pienentämään jätehuollosta syntyviä kuluja. Samalla kuormi-

tus ympäristöön nähden pienenee. Jätehuollosta huolehtiminen on ympäristöteko, joka koskee kaikkia yrityksiä, huolimatta siitä onko kyseessä tuotanto- vai palveluyritys tai onko yritys kooltaan suuri vai pieni.

Jätehuollosta on ensisijaisesti määrätty jätelaissa, jonka mukaan jätteistä huolehtiminen ja jätehuollon järjestäminen on jätteiden omistajan velvollisuus. Jätelain tarkoituksena on tukea yritystoimintaa, jossa otettaisiin huomioon luonnonvarojen harkittu käyttö sekä ehkäisemään jätteistä aiheutuvia ympäristöriskejä. Laki sisältää määräykset sekä tuotannossa että kulutuksessa syntyvistä jätteistä sekä ongelmajätteistä. Jätelain mukaan kaikessa toiminnassa on huolehdittava, että jätteitä syntyy mahdollisimman vähän ja syntyvien jätteiden määrää tulee pystyä minimoimaan kaikissa materiaalihuollon vaiheissa. Lisäksi laki edellyttää, että jäte on hyödynnettävä mikäli se on teknisesti mahdollista ja jätehuolto itsessään nähdään vasta viimeisenä vaihtoehtona eli niin sanottuna jälkihoitona. (Malinen 2010.)

Saastuttamiseen liittyviä ongelmakohtia ovat tuotannosta syntyvät päästöt ilmaan, vesistöihin ja maaperään sekä mahdolliset kemikaaliasiat. Yritysten, joiden toiminnasta saattaa olla haittaa ympäristölle, ohjataan toiminnalle myönnettävien ympäristölupien avulla. Yritysten tulee olla selvillä toiminnasta aiheutuvista ympäristövaikutuksista ja ympäristölupaa haettaessa tulee yrittäjän antaa riittävät tiedot toiminnasta aiheutuvista päästöistä ja niiden vaikutuksista. Kemikaaliasioissa yritysten työtä helpottamaan on myös luotu asetuksia, jotka ohjaavat kemikaalien luokittelussa, merkinnöissä ja pakkaamisessa. Ympäristöluvan lisäksi muun muassa EU:n kemikaaliasetus REACH ohjaa yrityksiä arvioimaan markkinoimiensa kemikaalien riskejä ja ohjeistamaan niiden turvallisessa käytössä. (Ympäristöministeriö 2010c.)

Jätehuolto on osa yritysten arkipäivää aivan kuten tavallisten kuluttajien. Kannattavaa liiketoimintaa on vaikeaa ylläpitää ilman tehokasta jätehuoltoa ja lisäksi lain edellyttämät tekijät asettavat lisähaasteita toiminnalle. Jätehuolto ei kuitenkaan ole yksinkertainen asia, koska toiminnassa käytetään monenlaisia materiaaleja ja jätteiden kierrätys on tarkoin määrättyä. Tämä siis edellyttää, että myös tarjolla olevien jätepalvelujen tulisi olla monipuoliset ja oikean loppusijoituspaikan tulisi löytyä ellei materiaalia pysty käyttämään uudelleen.

3.5 Tuotevastuu ja tuotekehitys

Tuotevastuusta puhuttaessa tulee yrityksen ottaa huomioon tuotteen elinkaariajattelun. Yrityksen tulee siis pystyä arvioimaan tavaroiden ja palveluiden vaikutukset ympäristöön ottamalla huomioon niiden koko elinkaaren. Tällöin siis vastuu alkaa jo suunnitteluvaiheessa ja yritys on tietoinen siitä mitä ympäristövaikutuksia valmistetulla tuotteella saattaa olla. Seuraamalla tuotantoketjua ”kehdosta hautaan”-periaatteella yritys sitoutuu ottamaan vastuuta tekemisistään ja kehittämään mahdollisia puutteita tuotteen elinkaareissa. Lisäksi elinkaariajattelun ja toimintamallin tehostamisen avulla yritys pystyy vaikuttamaan muun muassa pakkausmateriaalien vähentämiseen, tehostamaan valmistusprosessia ja antamaan kuluttajalle mahdollisuuden palauttaa tuote uusiokäyttöön tai kierrätykseen. Tätä kautta yritys myös kasvattaa omaa kilpailukykyään markkinoilla. (Sarkkinen 2006, 138.)

Yritys vastaa aina markkinoimastaan tuotteesta ja siitä miten ympäristöystävälliseksi yritys tuotteensa määrittelee. Tämä siis edellyttää, että yritys pystyy seisomaan sanojensa takana ja annettu informaatio ei ole virheellistä tai puutteellista. Tuotteiden ympäristöystävällisyyden todentamiseksi on kriteerit täyttävillä tuotteille olemassa erilaisia sertifiointeja ja ympäristömerkkejä (Sarkkinen 2006, 138). Tunnetuimpia kotimaisia ympäristömerkkejä on muun muassa Joutsenmerkki eli Pohjoismainen ympäristömerkki. Merkin avulla pyritään ohjaamaan sekä kuluttajia että yrityksiä tekemään viisaampia päätöksiä ostaa ja valmistaa tuotteita ja palveluita, jotka vähiten kuormittavat ympäristöä. Joutsenmerkki

huomioi koko tuotteen elinkaaren aikaiset ympäristövaikutukset ja merkin käyttöoikeudet ovat määräaikaiset. Näin pystytään varmistamaan kriteerien ajantasaisuus ja vaatimukset merkin saamiseksi uusitaan muutaman vuoden välein. (SFS Ympäristömerkintä 2010.)

Myytävää tuotetta tai palvelua voidaan luonnehtia ekologiseksi tai niin sanotuksi ”vihreäksi” tuotteeksi, mikäli se täyttää vaaditut ympäristökriteerit ja sen myönteinen vaikutus ympäristölle voidaan todentaa. Yritys ei voi siis markkinoida tuotettaan ympäristöystävälliseksi ellei siitä ole konkreettista näyttöä. Yrityksellä on myös vastuu pyrkiä parantamaan tuotteensa ominaisuuksia, joka edellyttää järjestelmällistä tuotekehitystä. Elinkaariajattelun hyödyntäminen edesauttaa yritystä tarkastelemaan tuotetta tai palvelua kokonaisvaltaisesti, jolloin näkemys tuotteen tai palvelun vaikutuksista ympäristöön saattaa olla selkeämpi. Valmiilta vaikuttava tuote ei välttämättä olekaan vielä valmis ja palvelun sisältöä voi aina kehittää edelleen.

3.6 Lakisäätteiset veloitteet ja taloudelliset ohjauskeinot

Lainsäädännöllä pystytään vaikuttamaan moniin yritysten tekemiin ympäristöpäätöksiin ja tätä kautta myös helpottamaan ja yhtenäistämään ympäristövastuuta yritysten kesken. Kuten jo kappaleessa 3.4 kerrottiin, että jätehuoltoon ja saastuttamiseen liittyvät ympäristövastuut ovat lakisäätteisiä ja täten siis koskevat kaikkia liiketoimintaa harjoittavia yrityksiä, joiden toiminnasta aiheutuu jätettä tai ympäristölle haitallisia kemikaaleja tai päästöjä.

Lisäksi lainsäädännön avulla voidaan edistää tuotekehittelystä aiheutuvia ympäristöongelmia, kuten rajoittamalla tai kieltämällä haitallisten aineiden käyttöä tuotannossa tai säätelemällä tuotteiden kierrätystä ja uudelleenkäyttöä. Ympäristölainsäädäntö edellyttää myös yrityksiltä parhaan saatavilla olevan tekniikan käyttämistä toiminnassaan, josta käytetään termiä BAT (Best Available Technique). (Ympäristöministeriö 2010d.)

Taloudellisilla ohjauskeinoilla tarkoitetaan ympäristönsuojelussa käytettäviä erilaisia tukia, maksuja ja veroja, joiden avulla pystytään ohjaamaan yritysten tekemään ympäristöä säästävää työtä. Erilaisia tukia myönnetään tuettuina lainoina tai verohelpotuksina. Yritykset voivat myös saada tukea hankkeille, joilla on ympäristöä säästäviä vaikutuksia, kuten ympäristötekniikan kehittämistä, energiansäästöä tai jätehuoltoa edistäville hankkeille.

Ympäristöverojen avulla taas kohdennetaan taas ympäristöä rasittavien kuluja niitä aiheuttaville tahoille. Suomessa yli 50 prosenttia ympäristöveroista koostuu energiaverosta. Muita yrityksiltä kerättäviä veroja ovat muun muassa ajoneuvo-perusteiset verot sekä jätehuoltoon liittyvät verot. Ympäristömaksujen tarkoituksena on taas kattaa sekä ympäristönsuojelutoimista että niihin liittyvistä hallinnollisista toimista syntyviä kustannuksia. Hyviä esimerkkejä ovat muun muassa öljyjättemaksu ja erilaiset ympäristölupamaksut. (Ympäristöministeriö 2010e.)

Lakisääteiset velvoitteet tuntuvat aina raskailta ja byrokraattisilta sekä välillä niiden sisältöä on melkein mahdotonta ymmärtää. Lisäksi alati muuttuva ympäristö ja sen tuomat vaatimukset vaikuttavat myös säädettyihin lakeihin ja ympäristöä rasittavasta toiminnasta kerättävät verot eivät aina saa taakseen riittävän kattavaa perustelua. Ympäristöosaamisen ylläpitäminen kuitenkin osittain vaatii keinoja, joilla saadaan aikaan välittömiä vaikutuksia. Tällöin siis erilaiset maksut ja verot sekä lainsäädännön asettamat velvoitteet toimivat erinomaisesti. Toiminnassa ei kuitenkaan saa unohtaa, että mikäli yritykset tukevat ympäristöä säästävää toimintaa, tulee myös yrityksistä vastavuoroisesti tukea ja kannustaa.

3.7 Vastuullisen toiminnan arviointi ja mittarit

Pystyäkseen arvioimaan omaa ympäristövastuutaan yritysten avuksi on kehitetty raportointijärjestelmiä työtä helpottamaan. Ympäristöraportoinnilla yritys pystyy viestimään vastuullisuudestaan eri sidosryhmilleen ja tätä kautta herättämään luottamusta lähiyhteisössä. Raportointi on siis keino todentaa väitettyä

ympäristövastuuta konkreettisemmin, mutta yritysten tulee itse tehdä päätös siitä kannattaako ja riittääkö yrityksen resurssit ylläpitää toimivaa raportointijärjestelmää. (Sarkkinen 2006, 139.)

Keskeisiä tekijöitä vastuullisen liiketoiminnan raportoinnissa ovat kattavuus ja läpinäkyvyys, lisäksi raportissa käytettyjen tietolähteiden ja tietojen todennettavuus sekä selkeä rakennemalli raportissa. Tunnetuimpia raportointijärjestelmiä on Global Reporting Initiative eli GRI –raportointi. GRI-raportointi mahdollistaa yrityksen raportoinnin kaikilla vastuullisuuden tasoilla eli niin taloudelliselta, sosiaaliselta kuin ekologiselta kannalta. (Pohjola 2003, 181.) GRI ohjeisto pitää sisällään juuri ne hyvältä raportoinnilta edellytetyt tekijät, suosituksen raportin rakenteesta sekä keskeisimmät tunnusluvut todentamaan yhteiskuntavastuuta (Ympäristöministeriö 2010f).

Raportointityökalut ovat palveluita, jotka tällä hetkellä sopivat käyttötarkoitukseensa paremmin suurten yritysten keinoihin ylläpitää vastuullista liiketoimintaa. Pienemmille yrityksille raportointityökalut ovat liian mittavia ja usein myös liian kalliita. Tämän vuoksi olisikin tärkeää, että suunniteltaessa ja kehitettäessä yritysten raportointijärjestelmiä, yrityksen koon asettamat vaatimukset otettaisiin monipuolisemmin huomioon.

3.8 Ympäristöjärjestelmät

Ympäristöjärjestelmien tarkoituksena on saada yritykset huomioimaan ympäristöasiat kokonaisvaltaisesti toiminnassaan. Erilaisia ympäristöjärjestelmiä ja –standardeja pidetään ympäristöjohtamisen työvälineinä, joista tunnetuimpia ovat ISO 14001-standardi sekä EMAS-asetus. Ympäristöjärjestelmän avulla yrityksen on helpompi asettaa toiminnalleen ympäristötavoitteet, toteuttaa suunniteltu toimenpideohjelma, seurata säännöllisesti tavoitteiden toteutumista sekä jatkuvasti parantaa toimintaansa muun muassa uusimalla tavoitteitaan.

EMAS-järjestelmä (Eco-Management Audio Scheme) on sekä yksityisen sektorin että julkisen hallinnon tarpeisiin kehitetty vapaaehtoinen ympäristöjärjestelmä. Organisaatio, joka toimii EMAS-järjestelmään asetettujen tavoitteiden mukaan, sitoutuu noudattamaan ympäristölainsäädäntöä, parantaa jatkuvasti omaa ympäristönsuojelun tasoa sekä avoimesti raportoi ympäristöasioistaan. EMAS-järjestelmän yhteydessä käytetään aina ulkopuolista auditoijaa, joka vahvistaa järjestelmän toimivuuden ja annetun raportin luotettavuuden. EMAS-sertifikaatin ja -logon avulla yrityksen on helpompi viestiä tärkeimmille sidosryhmille omaa vastuullisuuttaan. (Ympäristöministeriö 2010g.)

ISO 14001-standardi on osa kansainvälistä standardisoimisjärjestöä eli International Organization for Standardization. ISO 14001-järjestelmä on osa EMAS-järjestelmää ja se pitää sisällään ympäristöauditointeja, elinkaariarviointeja sekä standardeja, jotka käsittelevät ympäristömerkintöjä. Selkeänä erona EMAS-järjestelmän ja ISO 14001-standardin välillä ovat muun muassa raportointiin liittyvät vaatimukset. EMAS edellyttää aina julkista ympäristöraportointia, kun taas ISO 14001-standardissa raportointi on vapaaehtoista. Lisäksi EMAS suhtautuu ympäristölainsäädännön noudattamiseen tiukemmin, kun ISO 14001-standardissa vaaditaan yritykseltä menettelytapoja, joiden avulla se pääsee lainsäädännön vaatimaan tasoon tietyn ajan kuluttua. EMAS myös panostaa ISO 14001-standardia paremmin henkilöstön osallistumiseen sekä ympäristönsuojelun jatkuvaan parantamiseen. (Ympäristöministeriö 2010h.)

Ympäristöjärjestelmät ovat erinomainen työkalu ohjaamaan yrityksen ympäristöosaamista ja myös ylläpitämään sitä. Lisäksi ympäristöjärjestelmien tarkoituksena on auttaa yritystä näkemään organisaationsa kokonaisvaltaisemmin ja ymmärtämään jokaisen yksikön merkitys liiketoiminnassa. Monelle sidosryhmäsuhteelle on myös ensiarvoisen tärkeää, että yritys pystyy todentamaan tekemäänsä ympäristötyötä, jota edesauttaa ympäristöjärjestelmän sisäistäminen osaksi yritystoimintaa.

3.9 Sisäinen ja ulkoinen ympäristöviestintä

Ympäristöviestintä ja ympäristöraportointi ovat termejä, jotka helposti mielletään samaksi asiaksi. Tosiasiassa kuitenkin ympäristöraportointi on osa ympäristöviestintää ja ympäristöviestintään kuuluu myös monia muita sekä sisäisen että ulkoisen viestinnän keinoja. Ympäristöraportointi on selkeä esimerkki ulkoisesta viestinnästä muun muassa sijoittajille, kilpailijoille sekä alihankkijoille, mutta osaltaan se viestii yrityksen ympäristöasioista myös henkilökunnalle. Lisäksi yritys ylläpitää ympäristöviestintää tuottamalla tavaroita ja palveluja, joille on myönnetty ympäristömerkki ja tätä kautta ohjaavat kuluttajia ekologisempaan kuluttamiseen.

Käytössä olevia sisäisen viestinnän keinoja ovat muun muassa intranet eli yrityksen sisäinen tietoverkko ja joissakin yrityksissä myös henkilöstölehdet. Sisäisessä viestinnän tulisi olla normaali osa yrityksen toimintaa ja henkilöstölle suunnattua tiedonvälitystä. Lisäksi sisäiseen viestintään tulisi sisällyttää henkilöstön säännöllinen perehdytys ympäristöasioihin muun muassa kokousten ja palaverien yhteydessä sekä järjestämällä suurempia ympäristökoulutuksia. (Pohjola 2003, 201-202.)

Yritysten ympäristöviestinnän kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi on kehitetty oma standardi ISO 14063. Standardi on osa ISO 14000 standardijärjestelmäsarjaa ja kyseessä ei ole raportointiohjeistus, vaan työväline, jonka avulla yritys pystyy käsittelemään viestintää prosessina. Standardin perusajatuksena on, että ympäristöviestinnän tulisi olla osa yrityksen kokonaisviestintää eli sitä ei tulisi nähdä erillisenä viestintäprosessina. Sisäisen viestinnän osalta se tarjoaa ohjeistusta yrityksen viestinnästä vastaaville henkilöille ja ulkoisessa viestinnässä se toimii sidosryhmäviestinnän apuvälineenä. (Suomen Standardisoimisliitto SFS 2006.)

Viestintä ja erityisesti huono viestintä yrityksessä on elementti, josta yleisimmin yrityksen niin ulkoiset kuin sisäiset ongelmat johtuvat. Viestintää käsitteenä pidetään ehkä hieman liian monimuotoisena, mutta jo vähäisellä panostamisella yrityksen sisäisen tiedon liikkuvuuteen voidaan saada paljon aikaan. Avoin viestintä ja tiedon helppo saatavuus tuo yrityksen henkilöstölle toimintavarmuutta, vaikuttaa tuotantoprosessin sujuvuuteen ja antaa arvostusta yhdelle yrityksen tärkeimmistä sidosryhmistä. Lisäksi ylläpitämällä riittävää ulkoista viestintää, yritys antaa itsestään luotettavan kuvan organisaationa, joka seisoo sanojensa takana. Nykyaikana viestintävälineet ovat myös jo niin monimuotoisia, että niin pienen kuin suurenkin yrityksen on mahdollista löytää omaan organisaatioon parhaiten sopiva viestintäkeino.

4 YMPÄRISTÖPALVELUIDEN TARVE VARSINAIS-SUOMEN ALUEEN PK-YRITYKSISSÄ

4.1 Tutkimusmenetelmät ja –prosessi

Empiirisessä osuudessa tutkimusmetodina käytettiin kvantitatiivista tutkimusmenetelmää eli tutkimuksessa korostuu tulosten mittaaminen määrällisesti ja tulosten analysointi tilastollisessa muodossa (Hirsjärvi ym. 2009, 129). Empiirinen osuus toteutettiin sähköisenä kyselytutkimuksena, jossa työvälineenä käytettiin Webropol-kyselyohjelmaa. Sähköisen kyselytutkimuksen avulla vastaajien tavoittaminen sähköpostitse oli kätevä menetelmä ja näin saavutettiin suurempi joukko varsinais-suomalaisia pk-yrityksiä. Tutkimuksen kysely (liite 1) oli lyhyt, joka koostui yhdestä monivalintaosuudesta sekä neljästä avoimesta kysymyksestä, joissa vastaajat saivat tarkentaa omia vastauksiaan. Kysely haluttiin pitää tiiviinä, jotta yritykset olisivat motivoituneita vastaamaan ja lisäksi tutkittava aihe oli sisällöltään tiivis ja yksinkertainen. Lisäksi kyselyn lopussa pyydettiin yrityksen yhteystietoja, mikäli he haluavat osallistua EGreenNet-hankkeeseen ja saada tarvitsemistaan ympäristöpalveluista lisätietoa.

Kyselyn toteutuksessa käytettiin Varsinais-Suomen Yrittäjät ry:n jäsentietokantaa ja sähköinen kysely lähetettiin yritysten ilmoittamiin sähköpostiosoitteisiin. Kyselyn alussa oli saatekirje (liite1), jossa kerrottiin tarkemmin kyselyn tarkoituksesta ja tavoitteista. Ensimmäisen kerran kysely lähetettiin 19.8.2010, jonka jälkeen vastausprosentin kasvattamiseksi lähetettiin vielä kahdesti niin sanottu muistutuskirje eli annettiin vastaajille vielä uusi mahdollisuus osallistua tutkimukseen (liite 2). Viimeinen vastausaika päättyi 8.9.2010.

Kysely lähetettiin yhteensä 4313 yritykseen ja vastausprosenttitaavoitteeksi asetettiin vähintään 10 prosenttia, jotta saaduilla tuloksilla olisi konkreettista validiteettia tutkimuksen kannalta. Tutkimuksen kohdealueena oli Varsinais-Suomi ja

mukana olleet yritykset olivat pieniä tai keskisuuria (henkilöstömäärä 1-alle 250 henkilöä) tuotanto- tai palveluyrityksiä. Yrityksiä analysoitiin koon mukaan eli kyselyn alussa tuli määrittää yrityksen henkilöstömäärä, jotta nähtiin miten saadut tulokset jakautuvat erikokoisten yritysten välillä. Analysoinnissa käytettiin Webropol-ohjelman raportointityökaluja eli kyselyohjelman avulla saatiin vastaukset konkreettisesti tilastolliseen muotoon.

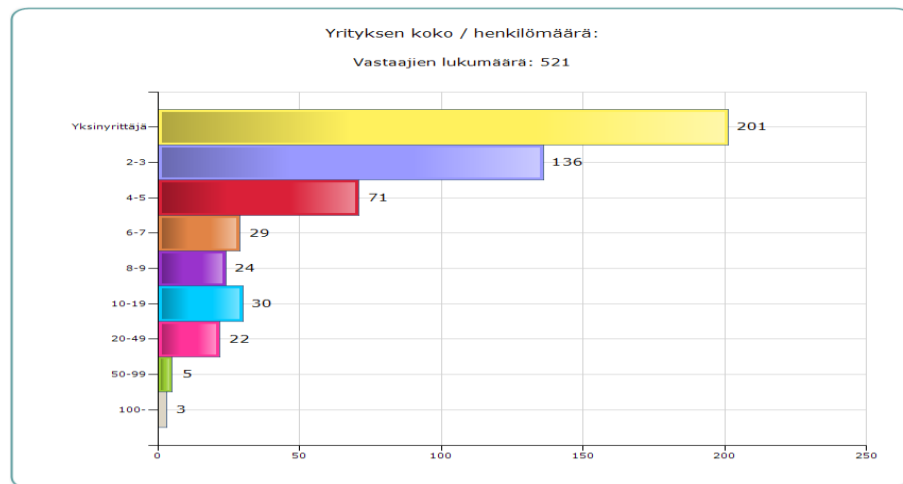
4.2 Keskeiset tulokset

Kysely lähetettiin yhteensä 4313 yritykselle, mutta osa sähköposteista ei mennyt perille. Syyksi osoittautui muun muassa virheellinen sähköpostiosoite, yrityksen asettama tietoturva-asetus tai vastaanottavan henkilön poissaolo esimerkiksi kesäloman vuoksi. Saadussa asiakasrekisterissä virheellisiä sähköpostiosoitteita oli yhteensä 253 ja poissaoloilmoituksia tuli yhteensä 21. Tällöin siis oikea lukumäärä lähetetyistä kyselytutkimuksista oli yhteensä 4039 yritystä. Poissaoloilmoituksen lähettäneistä henkilöistä, kukaan ei myöskään ollut vastannut lähetettyihin ”karhukirjeisiin”.

Vastauksia kyselyyn tuli yhteensä 523. Tällöin siis vastausprosentiksi saatiin noin 13 prosenttia. Kaikki yritykset eivät kuitenkaan olleet vastanneet esimerkiksi monivalintakysymyksiin ollenkaan, vaan olivat täyttäneet vain avoimet kysymykset. Monivalintakohtaan oli vastannut 516 yritystä, jolloin siis prosentuaaliset osuudet on laskettu tämän lukumäärän pohjalta. (taulukko 2 ja 3.)

Kyselyn alussa yritysten tuli ensin ilmoittaa yrityksen henkilömäärä eli minkä kokoisesta yrityksestä oli kyse. Luokitteluperusteena yrityksen kooksi käytettiin Varsinais-Suomen Yrittäjät ry:n käyttämää yrityksen henkilömääräluokittelua. Kysymykseen vastasi 523 yrityksestä yhteensä 521 yritystä. Yksinyrittäjiä oli vastanneista eniten eli yhteensä 201 yritystä, joka vastaa 38,6 prosenttia. Toiseksi eniten oli 2-3 henkilön yrityksiä yhteensä 136 yritystä eli noin 26,1 prosenttia ja kolmanneksi eniten 4-5 henkilön yrityksiä eli yhteensä 71 yritystä, joka

vastaa 13,6 prosenttia vastanneista. Suurempia yrityksiä eli 50-99 henkilön ja yli 100 henkilön yrityksiä oli huomattavasti vähemmän. 50-99 henkilön yrityksiä oli vastanneista 5, joka vastaa 1 prosenttia ja yli 100 henkilön yrityksiä oli vain 3 eli prosentuaaliseksi osuudeksi jäi vain 0,6 prosenttia kaikista vastanneista. (taulukko 1.) Varsinais-Suomen Yrittäjät ry:n jäsenet ovat myös heidän omien sanojensa mukaan pääsääntöisesti pienyrittäjiä.

Taulukko 1. Yrityksen koko / henkilömäärä.

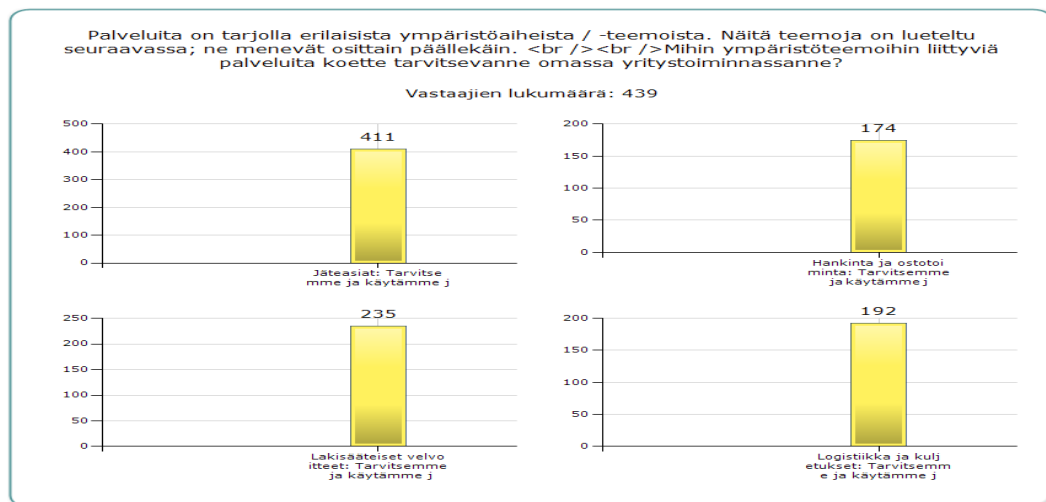
Kyselyn lopussa pyydettiin vastaajia täyttämään yrityksen tiedot, mikäli he haluavat olla myös jatkossa mukana EgreenNet-hankkeessa ja saada lisätietoa niistä ympäristöpalveluista, joihin he kokevat tarvitsevansa apua. Yhteensä 115 yritystä 523 vastanneesta ilmoittivat yhteystietonsa ja olivat kiinnostuneita kullemaan lisää.

4.2.1 Tarvittavat ympäristöpalvelut

Kyselyn kohdassa 2 yritysten tuli monivalintakysymysten avulla arvioida mihin ympäristöteemoihin liittyviä palveluita he kokivat tarvitsevansa omassa yritystoiminnassaan. Vastausvaihtoehtoina oli neljä eri näkemystä: tarvitsemme ja käytämme jo eli aihe on jo heille tuttu ja toimiva, uskomme tarvitsevamme tulevaisuudessa eli aihe ei välttämättä vielä ole ajankohtainen, mutta mahdollisesti myöhemmin, haluamme lisätietoa aiheesta eli tämä ei yrityksessä toimi sekä

emme ole kiinnostuneet eli ei koske ollenkaan yrityksen toimintaa. Ympäristöteemojen listauksen pohjana käytettiin ympäristöministeriön käyttämää yleistä luokitusta eri ympäristöpalveluille sekä Sarkkisen näkemystä keskeisimmistä ympäristövastuuteoista pk-yrityksissä (Sarkkinen 2006, 138; Ympäristöministeriö 2010).

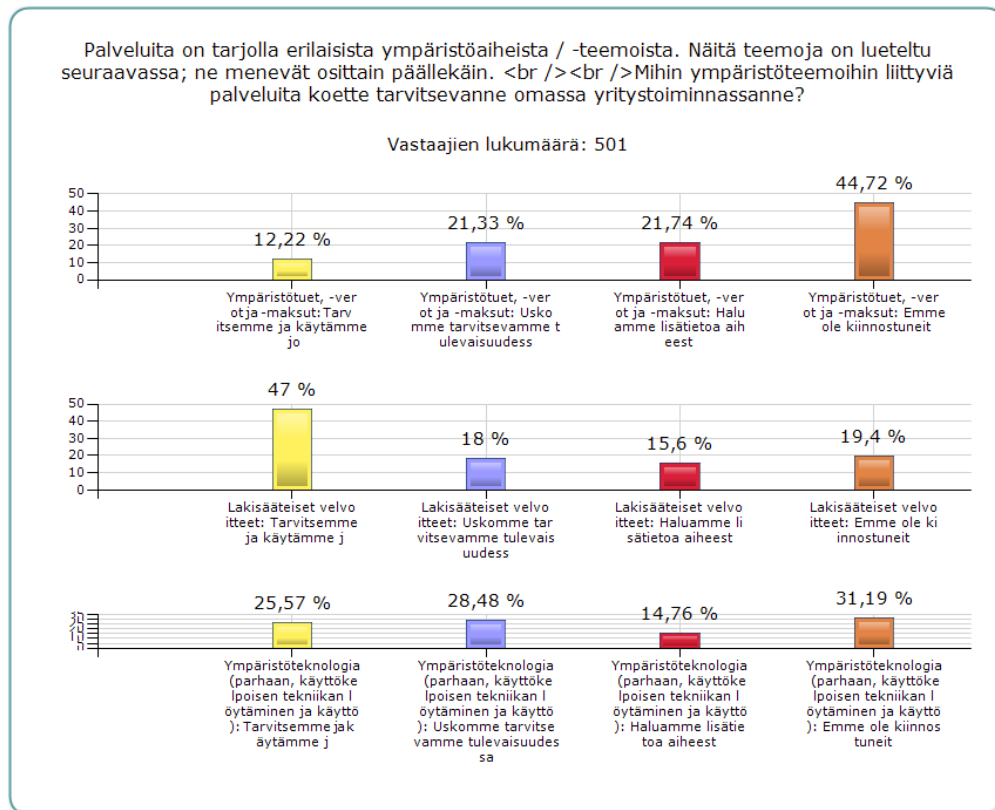
Monivalintakysymyksen tarkoituksena oli selvittää mitä ympäristöpalveluja Varsinais-Suomen alueen pk-yritykset tällä hetkellä tarvitsevat. 411 yritystä eli 81 prosenttia vastaajista ilmoitti tarvitsevansa jätehuoltopalveluja, 235 yritystä eli 47 prosenttia lakisääteisiin velvoitteisiin liittyviä palveluja ja 192 yritystä 39 prosenttia logistiikkaan ja kuljetuksiin liittyviä ympäristöpalveluja. Lisäksi 36 prosenttia eli 174 yritystä tarvitsi hankintaan ja ostotoimintaan liittyviä palveluita. Kyseisen vastauksen pohjalla oli myös lisäyksenä, että nämä teemat ovat jo yrityksissä kuitenkin hoidossa ja niihin liittyvät ympäristöpalvelut käytössä (taulukko 2).

Taulukko 2. Tarvittavat ympäristöpalvelut.

Taulukossa 3 on esitetty kolme eniten mielenkiintoa herättäneiden ympäristöpalveluiden tulokset. Yhteensä 22 prosenttia vastaajista kaipasi lisätietoa ympä-

ristötukiin, -veroihin ja -maksuihin liittyvissä palveluissa sekä lisäksi 21 prosenttia koki tarvitsevansa tulevaisuudessa aiheeseen liittyviä palveluja. Yhteensä 16 prosenttia vastanneista kaipasi lisätietoa lakisääteisistä velvoitteista ja 15 prosenttia halusi tietää ympäristöteknologiaan liittyvistä palveluista (taulukko 3).

Taulukko 3. Lisätietoa edellyttävät ympäristöpalvelut.

Tulevaisuudessa tarvittaviksi ympäristöpalveluiksi 34 prosenttia vastaajista koki vastuullisen toiminnan arvioinnin ja mittarit sekä 31 prosenttia energiatehokkuuteen liittyvät ympäristöpalvelut. Lisäksi 31 prosenttia vastaajista haluaisi tulevaisuudessa perehtyä lisää kestävä tuotekehityksen ja innovaatioiden kehittämiseen, 29 prosenttia ympäristöteknologian parantamiseen sekä 26 prosenttia ympäristöraportoinnin työvälineisiin.

Vastausten perusteella 69 prosenttia eivät kokeneet tarvitsevansa päästöihin ja 60 prosenttia kemikaaliasioihin liittyviä palveluita. Lisäksi 54 prosenttia vastaajista ei kokenut ympäristöjärjestelmiä tärkeäksi osaksi omaa liiketoimintaansa sekä 51 prosenttia vastaajista arvioi, ettei sisäinen tiedotus ole heitä koskeva aihepiiri.

Taulukossa 4 on esitetty kahden suurimman vastaajaryhmän vastausten jakautuminen liittyen eniten mielenkiintoa herättäneeseen ympäristöpalveluun. Tarkastelussa ovat siis yksinyrittäjät, joista kyselyyn vastasi yhteensä 201 yritystä sekä 2-3 hengen yritykset yhteensä 136 vastaajaa kaikista 516 monivalintakohtaan vastanneesta yrityksestä. Vertailtavana ympäristöpalveluna on ympäristötuet, -verot ja –maksut.

Taulukossa 4 on esitetty sekä vastanneiden yritysten lukumäärä ja prosentuaalinen osuus kaikissa neljässä vastausvaihtoehdossa. Vastausten mukaan yksinyrittäjistä 37 yritystä eli 18 prosenttia oli kiinnostunut kuulemaan aiheesta lisää, kun taas vastaava määrä oli 2-3 hengen yritysten kohdalla 30 yritystä eli yhtä kuin 22 prosenttia. Lisäksi 16 prosenttia yksinyrittäjistä näki, että kyseistä ympäristöpalvelua tarvittaisiin tulevaisuudessa ja 2-3 hengen yritysten kohdalla vastaava luku oli 19 prosenttia. Taulukosta 4 käy myös ilmi, että suurin osa kahdesta suurimmasta vastaajaryhmästä ei kokenut kiinnostusta ympäristötukia, -veroja ja –maksuja kohtaan. Yksinyrittäjistä vastaajia oli 47 prosenttia ja 2-3 hengen yrityksistä 41 prosenttia (taulukko 4).

Ympäristötuet, -verot ja -maksut	Yksinyrittäjä (201)	2-3 hlö (136)
Tarvitsemme ja käytämme jo	21 (10%)	15 (11%)
Uskomme tarvitsevamme tulevaisuudessa	33 (16%)	26 (19%)
Haluamme lisätietoa aiheesta	37 (18%)	30 (22%)
Emme ole kiinnostuneita	95 (47 %)	56 (41 %)

Taulukko 4. Kahden suurimman vastaajaryhmän vastausten jakautuminen ympäristötukiin, -veroihin ja –maksuihin liittyvissä palveluissa.

4.2.2 Avoimet vastaukset

Kyselytutkimuksen tulosten kannalta avoimet kysymykset olivat tärkeitä, sillä monivalintakohdassa oli esitelty tärkeimpiä ympäristöteemoja. Avoimien kohtien avulla yritykset saivat mahdollisuuden tarkentaa vastauksiaan ja mahdollisesti lisätä ympäristöpalveluita tai –aihealueita, jotka he kokivat toimintansa kannalta tärkeiksi, mutta ei ollut mukana monivalinnoissa.

Yhdistävänä tekijänä avoimissa vastauksissa oli ongelmajätteiden kierrätykseen liittyvät puutteet. Erityisesti toiminnasta syntyvän muovijätteen kierrättäminen oli monen mielestä ongelmallista, koska oikeaa loppusijoituspaikkaa ei usein tunnu löytyvän ja moni vastaajista kaipasi lisää kierrätyspisteitä. Eräs vastaajista oli lisäksi kommentoinut, että energijätteeksi kelpaavasta muovijätteestä tulee maksaa erillinen lisämaksu kierrätyksen yhteydessä, joten haitallinen jäte päätyy yleisimmin sekajätteisiin kun taas poltettavaksi kelpaava puutavara otetaan kierrätyspisteissä vastaan ilman lisäkustannuksia.

Toinen vastauksia yhdistävä tekijä oli ympäristöpalveluiden korkeat kustannukset. Vastaajat totesivat, että vaikka he haluaisivat panostaa liiketoiminnassaan myös ekologisiin näkökohtiin, ne yleensä ovat myös ne, joista on yksinkertaisin tehdä tarvittaessa säästöjä. Eräs vastaajista totesi näin: ”Meillä oli ISO 14001-sertifikaatti vuodesta 2003-2008. Kustannussyistä luovuimme tästä, mutta toimimme edelleen tämän mukaisesti”. Lisäksi ympäristöystävällisemmät tuotteet ja palvelut ovat myös hinnaltaan korkeammat, joista kuluttajat eivät välttämättä ole vielä valmiita maksamaan. Yrittäjät haluaisivat nähdä asennemuutoksen sekä yritysten että kuluttajien keskuudessa, mutta kokevat sen liian suureeksi haasteeksi.

Monissa avoimissa vastauksissa toivottiin lisää informaatiota ja tiedottamista ympäristöasioista ja tarjolla olevista palveluista. Muun muassa muuttuvat lakisääteiset velvoitteet ja markkinoille tulevat uudet ympäristöpalvelut eivät tällä hetkellä tavoita yrittäjiä riittävästi. Osassa vastauksia myös koettiin, että tällä hetkellä asiantuntevaa palvelua on vaikea saada ja puutteelliset yhtenäiset säädökset saavat aikaan yrittäjissä turhautumista ja tätä kautta myös lopulta välinpitämättömyyttä huomioida ympäristöasioita toiminnassaan enemmän kuin on lain nojalla pakko.

5 KESKUSTELUA

5.1 Johtopäätökset

Vastuullinen liiketoiminta mukaan lukien ympäristöosaaminen on tullut osaksi yritysten nykypäivää. Enää ympäristöosaaminen ei ole vain suurien, monikan-sallisten yritysten toiminnan edellytys, vaan kuluttajat ja yhteistyökumppanit edellyttävät sitä myös pk-yrityksiltä. Tämän vuoksi on tärkeää tarkastella ympäristöosaamisen tasoa ja ympäristöpalvelujen tarvetta myös pienempien yritysten näkökulmasta.

Tulosten mukaan ympäristöpalveluista *jätehuolto* oli palvelu, jota yritykset tarvitsevat eniten toiminnassaan. Lisäksi suurin osa yrityksistä koki, että jätehuollon hoitaminen on omassa yritystoiminnassaan jo riittävän hyvin hoidossa. Kuitenkin avoimien vastausten pohjalta voidaan myös todeta, että kaikilta osin ei jätehuollon palvelut ole toimivia ja tarvittaisiin vielä kehittämistä muun muassa *ongelmajätteiden* osalta.

Tutkimuksesta saatujen tulosten perusteella yritykset kokevat niin sanotut byro-kraattiset ympäristöpalvelut kuten *lakisääteiset velvoitteet sekä ympäristöverot ja –maksut osa-alueeksi*, jossa he haluaisivat tukea ja lisää informaatiota. Lain-säädäntöön liittyvät säädökset muuttuvat nopeasti, koska ympäristöystävällisten tuotteiden saatavuus lisääntyy ja tätä myöten myös käyttö. Lisäksi Euroopan unionin vaikutus ympäristölainsäädäntöön on saanut viime vuosina aikaan lukuisia muutoksia. Yksinyrittäjillä ja pienemmällä yrityksillä voi olla vaikeampi suhteuttaa tällaisia palveluita osaksi omaa toimintaansa kuin esimerkiksi jätehuoltoon liittyviä palveluita. Monien mielestä myös *asiantuntevan ohjauksen* saaminen on tällä hetkellä hankalaa ja yrittäjät mieluummin antavat asian olla kuin käyttävät aikaa säädösten ja alati muuttuvien lakien ymmärtämiseen.

Kyselyyn vastanneista yrityksistä moni näkee tietyt ympäristöpalvelut osaksi tulevaisuutta ja yrityksen ympäristöosaamisen kehittämistä. Muun muassa *vas-
tuullisen liiketoiminnan arviointiin ja mittaamiseen* liittyvät työkalut sekä *energia-
tehokkuuden* parantamista edistävät palvelut ovat monelle tulevaisuuden asioi-
ta. Vastauksen perusteella yritykset myös haluaisivat panostaa *tuotekehitykseen
ja ympäristöraportointi* voitaisiin nähdä osana yrityksen toimintaa. Monista
avoimista vastauksista kuitenkin kävi selväksi, että suurin osa niin sanotuista
jokapäiväisessä toiminnassa vaadittavista palveluista ei ole palvelun tarjoajien
puolelta vielä kunnossa, joten pienemmät yritykset eivät vielä osaa ajatella ra-
portointi- ja ympäristöjärjestelmiä osaksi omaa toimintaansa. Kyse ei siis vält-
tämättä ole motivaatiosta tai välinpitämättömyydestä ympäristöasioita kohtaan.

Ympäristöosaamisesta ja siihen liittyvistä ympäristöpalveluista puhuttaessa *kus-
tannukset* nousevat usein puheenaiheeksi. Ekologiset tuotteet ja palvelut sekä
toimintamallit koetaan usein heti kalliiksi vaihtoehdoksi ja mikäli markkinoilla on
tarjolla vastaavia halvempia tuotteita, ei ostopäätökseen tällöin välttämättä tuot-
teen ”vihreys” vaikuta. On totta, että toistaiseksi varsinkin Suomessa, ympäris-
töystävälliset tuotteet eivät vielä ole tehnyt läpimurtoaan markkinoille, vaan niitä
käyttävät vasta murto-osa kuluttajista ja vain tietyt tuotanto- ja palvelualat toi-
minnassaan. Kyseessä on kuitenkin pitkälti asennekysymys. Mikäli ekologisem-
pien tuotteiden kysyntä kasvaisi, tällöin myös tarjonta lisääntyisi ja tätä kautta
myös hinnat laskisivat. Yritykset eivät kuitenkaan vielä ole täysin vakuuttuneita
siitä, että mitä konkreettista hyötyä ympäristöystävällisemmät toimintamallit heil-
le toisivat. Ympäristöosaaminen nähdään siis usein vain keinona parantaa yri-
tyskuvaansa markkinoilla, mutta konkreettista kilpailuetua ei nähdä, koska konk-
reettiset hyödyt kustannussäästöistä ja parantuneista sidosryhmäsuhteista saa-
daan vasta pidemmällä tähtäimellä.

Vastauksia leimasi monelta osin emme ole kiinnostuneet-vastausvaihtoehdon
suuri määrä. Jopa 40 prosenttia kaikista vastauksista oli kohdassa emme ole

kiinnostuneet ja tämä oli kohta, jota tulee pohtia tarkemmin. Osa vastauksista voidaan selittää sekä tutkimuksessa mukana olleiden yritysten koon ja toimialan kautta. Esimerkiksi korkeat vastausprosentit *päästöihin ja kemikaaliasioihin* liittyvissä palveluissa voidaan selittää konkreettisten tuotantoyritysten vähäisellä määrällä, jolloin kyseiset ympäristöteemat eivät koskeneet yritysten toimintaa. Samoin *ympäristöjärjestelmät* ovat monelle pienyrittäjälle liian laaja kokonaisuus omaksuttavaksi osaksi omaa liiketoimintaansa, joten tarvetta tällaisille ympäristöpalveluille ei koeta olevan. Väitettä voidaan myös tukea yksinyrittäjien korkealla määrällä kaikista vastaajista.

Moni vastaajista ei kuitenkaan ollut kiinnostunut *ympäristöviestintään ja –markkinointiin, sisäiseen tiedotukseen tai ympäristökoulutukseen* liittyvistä palveluista. Asiaa voidaan jälleen selittää pienyritysten suurella määrällä, mikäli yrityksessä toimii yksi tai kaksi henkilöä. Tällöin ei viestintään ja tiedotukseen tarvita suuria resursseja. Mikäli kuitenkin aiheetta lähestyy sidosryhmien kautta myös pk-yrityksillä *sidosryhmäsuhteet* ovat tärkeitä. Se mitä yritys kertoo itsestään ulospäin on osa positiivista markkinointia ja tähän ei välttämättä tarvita monimutkaisilta ja kalliilta tuntuvia raportointijärjestelmiä. Osoittamalla, että yritys pyrkii edes osittain toimimaan ympäristöä säästävillä tavoilla, antaa se itsestään luotettavan ja vastuullisen yrityksen kuvan. Viestintäkeinojen ja ympäristötekojen ei tarvitse olla suuria, vaan sellaisia, jotka sopivat yrityksen toimintaan parhaiten. Ristiriitaista vastauksissa oli myös se, että prosentuaalisesti katsottuna sisäinen tiedotus ja ympäristökoulutus eivät saaneet suurta merkitystä yritysten toiminnassa, mutta avoimissa vastauksissa toistui useasti henkilökunnan välinpitämättömyys tai tiedonpuute esimerkiksi toimistossa tapahtuvasta kierrätyksestä. Useasti kaikki jätteet päätyvät samaan paperikoriin.

Tehty tutkimus siis osoitti, että mielipide-erot ympäristöpalvelujen tarpeellisuudesta ovat suuria. Osa yrittäjistä olisi erittäin kiinnostunut toimimaan ympäristöstävällisten toimintamallien mukaan, mutta *palveluiden vaikea saavutetta-*

*vuus, yhtenäisten toimintamallien puuttuminen ja ekologisempiin valintoihin si-
säytyvät korkeammat kustannukset* ovat monelle liian suurina haasteita voitetta-
vaksi. Tarjolla olevat ympäristöpalvelut ovat monipuolisia, mutta koska sekä
suurilla että pk-yrityksillä ovat käytössä samat toimintamallit eivät ne välttämättä
istu samassa mittasuhteessa pienyrittäjien liiketoiminnan arkeen. Vastausten
perusteella pienyrittäjät näkevät tällä hetkellä heitä koskevan ympäristövastuun
rajoittuvan vain jätehuollon hoitamiseen. Useasti toistuva vastaus yrityksen pie-
nestä koosta tai ”yhden miehen konsulttifirmasta” todisti sen, että yrittäjillä ei ole
riittävästi tietoa siitä, miten he voisivat ympäristöosaamisella vaikuttaa positiivi-
sesti omaan liiketoimintaansa. Nyt tehdään vain se mikä on lain nojalla pakko.

Eräs vastaajista oli todennut avoimessa kohdassa seuraavasti: ”Hyvä, että tutki-
taan – johtaako mihinkään?”. Vastauksista voidaan yleisesti tulkita, että paljon
luvataan tehtävän ja teoreettista aineistoa ympäristöosaamiselle löytyy, mutta
se tärkein eli käytännön toteutus vielä puuttuu. Nyt halutaan siis, että sanat
muutetaan teoiksi.

5.2 Tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti

Tässä kappaleessa pohditaan saatujen tutkimustulosten reliabiliteettia eli luotet-
tavuutta ja validiteettia eli pätevyyttä. Reliabiliteetilla tarkoitetaan saatujen mit-
taustulosten toistettavuutta eli kuinka tarkkoja saadut tulokset ovat. Tulosten
keräämisessä pyritään yleensä karsimaan niin sanotut ei-sattumanvaraiset tu-
lokset pois vastauksista. Validiteetilla taas tutkitaan sitä miten hyvin valitulla
tutkimusmenetelmällä ollaan kyetty mittaamaan sitä, mitä on ollut tarkoitus mita-
ta. Tutkimuksen validiteettia voi esimerkiksi heikentää se, että vastaajat ovat
ymmärtäneet tutkimuksessa esitetyt kysymykset väärin, mutta tutkija käsittelee
silti saatuja tuloksia alkuperäisen tarkoituksen mukaisesti. Tämä johtaa saatujen
tulosten epäpätevyyteen ja virheellisyyteen. (Hirsjärvi ym. 2009, 213-214.)

Tutkimuksessa käytetty tutkimusmetodi oli sähköinen kyselytutkimus, joka lähetettiin yritysten antamiin sähköpostiosoitteisiin. Kyseinen menetelmä oli tehokas ja koska tutkimuksessa oli mukana yli 4000 yritystä oli sähköinen kysely yksinkertaisin toteutustapa niin suurelle tutkimusryhmälle. Sähköinen menetelmä on usein vastaajan kannalta sinänsä huono, koska lisäkysymyksiä ja tarkennuksia on vaikea esittää. Tämän vuoksi voidaan todeta, että osa monivalintakohdassa esitetyistä ympäristöteemoista olisi saattanut tarvita lisäselvitystä, koska teeman sisältö saattoi jäädä vastaajalle epäselväksi. Vastaajille oli annettu kyselyn tekijän yhteystiedot, mikäli he olisivat halunneet kysyä tarkennuksia liittyen toteutettuun kyselytutkimukseen.

Monivalintakohdassa esitetyt ympäristöteemat olivat kyselyn ehkä vaativin kohta sekä tutkimuksen tekijälle että vastaajalle. Ympäristöpalveluita on paljon ja on mahdotonta listata kaikkia palveluita yksityiskohtaisesti, koska lista olisi loputon. Ympäristöteemojen mukainen luokittelu taas on konkreettisempi vaihtoehto, mutta tällöin saattaa vastaajien käsitys teemoihin sisältyvistä palveluista kärsiä, mikä taas vaikuttaa saatujen vastausten validiteettiin. Tämän vuoksi kysytyjä ympäristöteemoja olisi tullut vielä selvemmin tarkentaa annettujen lisäselvitysten avulla. Tämä oli kuitenkin myös osittain käytetyn tutkimustyökalun eli Webropolin tekstirajoitusten vuoksi mahdotonta.

Saadut tulokset olivat kuitenkin projektin kannalta tärkeitä, koska ne tarjosivat vastauksia annettuihin tutkimuskysymyksiin. Monivalintakysymykset yksinään eivät olisi riittäneet antamaan informaatiota, joten avoimet kysymykset tukivat ja täydensivät annettuja vastauksia. Kyselyn reliabiliteettia voidaan kuitenkin kyseenalaistaa, koska saatuja vastauksia on vaikea yleistää ja analysoinnissa kävi ilmi, että yritysten toimiala vaihteli yritysten kesken suuresti. Tämän vuoksi olisi ollut kannattavaa yrityksen koon lisäksi tiedustella myös toimialaa yksinkertaisesti jakamalla vastaajat tuotanto- tai palvelualan yrityksiksi, jolloin saatujen vastausten analysointi olisi ollut luetettavampaa. Saadut tulokset kuitenkin an-

tavat varmasti hyvän suunnan asetetulle tutkimuskysymykselle ja EGreenNet-projektille, jonka taustatyönä kyselytutkimus toimii.

5.3 Jatkotutkimuksen aiheet

EGreenNet-projekti, jonka pohjalta tämä opinnäytetyö tehtiin, on edelleen kesken. Projektin keskeisenä tarkoituksena on luoda Varsinais-Suomen alueelle ympäristöosaamisverkosto, jossa ympäristöpalveluja tarvitsevat yritykset ja niitä tarjoavat yritykset parhaiten kohtaisivat. Tätä kautta siis helpotettaisiin ympäristöpalveluiden saatavuutta, lisättäisiin informaatiota ja lopulta parannettaisiin ympäristövastuullisuutta alueen yritysten kesken.

Tutkimuksesta saatujen tulosten pohjalta voidaan todeta, että työ on edelleen kesken. Tutkimus antoi suunnan palveluille, joita yritykset tarvitsevat ja joiden kanssa yrityksillä on eniten haasteita. Tutkimuksessa kuitenkin käsiteltiin ympäristöteemoja, ei niinkään konkreettisia yksittäisiä palveluja. Tämän pohjalta voidaan siis ehdottaa, että seuraavissa tutkimuksissa keskityttäisiin ympäristöpalvelujen sisällön kehittämiseen. Otettaisiin ne ympäristöteemat, joita yritykset tarvitsevat vastuullisen toiminnan ylläpitämiseen ja joiden kanssa joudutaan eniten kamppailemaan ja tutkittaisiin millaisia käytännön ratkaisuja yritykset ehdottaisivat. Näin saataisiin mukaan pk-yrittäjien näkemys, joka auttaa palveluiden markkinoinnissa ja käytettävyydessä.

EGreenNet-projektin tarkoituksena on, että mukana olisivat myös ympäristöpalvelujen tarjoajat eli yhteistyö olisi kahdensuuntaista. Kyseisessä tutkimuksessa keskityttiin enemmänkin yrityksiin, jotka tarvitsevat palveluja kuin niitä tarjoaviin tahoihin. Olisi kuitenkin projektin jatkon kannalta tärkeää huomioida yritykset, jotka olisivat kiinnostuneita hankkimaan lisää asiakasyrityksiä projektin avulla ja täten edistämään projektin keskeistä tarkoitusta: toimivaa ja monipuolista ympäristöyhteistyötä Varsinais-Suomen alueella.

LÄHTEET

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Kujala, J. & Kuvaja, S. 2002. Sidosryhmät eettisen liiketoiminnan kirittäjinä. Jyväskylä: Gummeruksen kirjapaino Oy.

Pohjola, T. 2003. Johda ympäristöasioita tehokkaasti. Ympäristöosaaminen menestystekijänä. Jyväskylä: Gummeruksen kirjapaino Oy.

Sarkkinen, S. 2006. Ympäristövastuu työpaikalla. Säästä luontoa ja rahaa. Helsinki: Edita.

Taipalinen, J. & Toivio, T. 16 / 2004 Vastuullinen yritystoiminta pk-yrityksen voimavarana. Kauppa- ja teollisuusministeriö Julkaisuja. Edita Publishing Oy.

Welford, R. & Gouldson, A. 2002. Environmental Management and Business Strategy. Eastbourne: Pearson Education Limited.

Malinen, H. 2010. Jätelaki. Viitattu 10.11.2010

<http://internetix.fi/opinnot/opintojaksot/6tekniikkatalous/jatehuolto/jatelaki.htm>.

SFS-Ympäristömerkintä 2010. Joutsenmerkki. Viitattu 26.10.2010

http://www.ymparistomerkki.fi/ymparistomerkki/mika_joutsenmerkki_on.

Suomen Standardisoimisliitto SFS 2006. Ympäristöviestintä sai oman standardin. Viitattu 26.10.2010

<http://www.sfs.fi/ajankohtaista/tiedotteet/20061221083032.html>.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2010. Energiatehokkuussopimukset ja – katselmukset. Viitattu: 14.10.2010 <http://www.tem.fi/index.phtml?s=2588>.

Ympäristöministeriö 2010a. Ympäristöasioiden hallinta. Viitattu 14.10.2010

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=86&lan=fi>.

Ympäristöministeriö 2010b. Energiatehokkuus. Viitattu 14.10.2010
<http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=186&lan=fi>

Ympäristöministeriö 2010c. Kemikaaliasiat. Viitattu 14.10.2010
<http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=189&lan=fi>.

Ympäristöministeriö 2010d. Yritysten ja yhteisöjen lakisääteiset velvoitteet. Viitattu 15.10.2010 <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=194&lan=fi>.

Ympäristöministeriö 2010e. Ympäristötuet, -verot ja –maksut. Viitattu 15.10.2010 <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=191&lan=fi>.

Ympäristöministeriö 2010f. GRI-raportointi. Viitattu 15.10.2010
<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=13039&lan=fi>.

Ympäristöministeriö 2010g. EMAS-järjestelmä. Viitattu 15.10.2010
<http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=1630&lan=fi>.

Ympäristöministeriö 2010h. ISO 14001-sertifikaatti. Viitattu 15.10.2010
<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=33600&lan=fi>.

Yritys-Suomi 2010a. Energiamerkinnot. Viitattu 15.10.2010
<http://www.yrityssuomi.fi/default.aspx?contentid=21568>.

Yritys-Suomi 2010b. Materiaalitehokkuus. Viitattu 15.10.2010
<http://www.yrityssuomi.fi/default.aspx?nodeid=16817>.

Kysely: ympäristöpalveluiden tarve Varsinais-Suomen alueen pk-yrityksissä

Arvoisa vastaanottaja,

Ympäristöpalvelut ovat konkreettisia työkaluja, joiden avulla yritys pystyy ylläpitämään vastuullista ja kannattavaa liiketoimintaa. Perinteisiä ympäristöpalveluja ovat mm. jätehuoltopalvelut, raportointijärjestelmät sekä erilaiset toimenpideohjelmat.

Tämän kyselyn tarkoituksena on selvittää, mitä ympäristöpalveluita yritykset tarvitsevat Varsinais-Suomen alueen pk-yrityksissä. Kysely on osa hanketta, jossa pyritään selkiyttämään ympäristöpalveluiden tarjontaa yritysten tarpeita vastaaviksi.

Tutkimus on osa Turun ammattikorkeakoulun hallinnoimaa ESR-rahoitteista eGreenNet-ympäristöosaamisverkosto -hanketta ja se toteutetaan yhteistyössä Varsinais-Suomen Yrittäjien kanssa. Tuloksia hyödynnetään myös osana opinnäytetyötäni. Kysely on lähetetty V-S Yrittäjien jäsenistölle.

Vastaaminen vie aikaanne vain muutaman minuutin ja tapahtuu nimettömänä. Vastaattehan 25.8.2010 mennessä, kiitos.

Mikäli haluatte saada yhteenvedon tuloksista tutkimuksen valmistuttua, olkaa hyvä ja täyttäkää kyselyn lopussa pyydetyt yhteystiedot. (Yhteystietoja ei linkitetä vastauksiin, vaan vastaukset käsitellään anonyymisti).

Etukäteen vastauksistanne kiittäen,

Jenni Suominen

Turun ammattikorkeakoulu / Tekniikka, ympäristö ja talous

Lisätietoja kyselyyn liittyen:

e-mail: jenni.suominen@students.turkuamk.fi

1. TAUSTATIEDOT

Yrityksen koko / henkilömäärä:

- Yksinyrittäjä
- 2-3
- 4-5
- 6-7
- 8-9
- 10-19
- 20-49
- 50-99
- 100-

2. YMPÄRISTÖPALVELUT

Alla on listattuna eri ympäristöteemoja, jotka yleisesti vaikuttavat yritysten toimintaan. Listan pohjana toimii ympäristöministeriön yleinen luokitus ympäristöpalveluille.

Ympäristöpalvelut ovat konkreettisia työkaluja, joiden avulla yritys pystyy ylläpitämään vastuullista ja kannattavaa liiketoimintaa. Perinteisiä ympäristöpalveluja ovat mm. jätehuoltopalvelut, raportointijärjestelmät sekä erilaiset toimenpideohjelmat.

Palveluita on tarjolla erilaisista ympäristöaiheista / -teemoista. Näitä teemoja on lueteltu seuraavassa; ne menevät osittain päällekkäin.

Mihin ympäristöteemoihin liittyviä palveluita koette tarvitsevanne omassa yritystoiminnassanne?

	Tarvitsemme ja käytämme jo	Uskomme tarvitsevamme tulevaisuudessa	Haluamme lisätietoa aiheesta	Emme ole kiinnostuneita
Jäteasiat	☐	☐	☐	☐
Päästöt	☐	☐	☐	☐
Kemikaaliasiat	☐	☐	☐	☐
Energiatehokkuus (energian käytön tehostaminen)	☐	☐	☐	☐
Materiaalitehokkuus (materiaalien käytön tehostaminen)	☐	☐	☐	☐
Ympäristöriskit ja -vahingot (riskialueiden tunnistaminen, mahdollisiin häiriö- ja onnettomuustilanteisiin varautuminen)	☐	☐	☐	☐
Ympäristötuet, -verot ja -maksut	☐	☐	☐	☐
Ympäristöjärjestelmät ja johtaminen (ympäristötavoitteiden asettaminen, tavoitteiden toteutumisen seuranta, toimenpideohjelmien toteutus, esim. ISO14001)	☐	☐	☐	☐
Lakisääteiset velvoitteet	☐	☐	☐	☐
Vastuullisen toiminnan arviointi ja mittarit (ympäristöasioiden lisäksi myös sosiaalinen ja taloudellinen vastuu mukana)	☐	☐	☐	☐
Ympäristöraportointi (asioiden dokumentointia, tiedotustoiminta yrityksen sidosryhmille)	☐	☐	☐	☐
Ympäristöviestintä ja -markkinointi	☐	☐	☐	☐
Sisäinen tiedotus	☐	☐	☐	☐
Ympäristökoulutus	☐	☐	☐	☐

Hankinta ja ostotoiminta	☐	☐	☐	☐
Logistiikka ja kuljetukset	☐	☐	☐	☐
Kestävä kulutus ja tuotanto	☐	☐	☐	☐
Ympäristöteknologia (parhaan, käytökelpoisen tekniikan löytäminen ja käyttö)	☐	☐	☐	☐
Kestävä tuotekehitys ja innovaatiot (tuotteen elinkaariajattelu, uusien toimintatapojen löytäminen ja hyödyntäminen)	☐	☐	☐	☐

Puuttuiko listauksesta jokin ympäristöteema, mikä?

Halutessanne voitte tarkemmin kuvata ympäristöpalveluihin liittyviä haasteitanne:

Itse asiassa yritykseni tarjoaa ympäristöpalvelua, mitä:

Muuta / vapaa sana:

3JATKOTOIMENPITEET

Tutkimuksesta saatujen vastausten perusteella pyritään kehittämään ympäristöpalveluiden tarjontaa yritysten tarpeita vastaaviksi ja saattamaan yhteen palveluita tarjoavat tahot ja niitä tarvitsevat yritykset.

Mikäli toivotte yhteydenottoa juuri Teitä kiinnostavien teemojen osalta, olkaa hyvä ja täyttäkää yhteystietonne.

Yrityksen nimi:

Vastaaja:

Sähköpostiosoite:

Puhelinnumero:

Kiitos vastauksistanne!

Arvoisa vastaanottaja,

Lähetän viestiä uudelleen. Olisi arvokasta saada myös Teidän vastauksenne ao. kyselyyn.

Tämän kyselyn tarkoituksena on selvittää, mitä ympäristöpalveluita yritykset tarvitsevat Varsinais-Suomen alueen pk-yrityksissä. Kysely on osa hanketta, jossa pyritään selkiyttämään ympäristöpalveluiden tarjontaa yritysten tarpeita vastaaviksi.

Ympäristöpalvelut ovat konkreettisia työkaluja, joiden avulla yritys pystyy ylläpitämään vastuullista ja kannattavaa liiketoimintaa. Perinteisiä ympäristöpalveluja ovat mm. jätehuoltopalvelut, raportointijärjestelmät sekä erilaiset toimenpideohjelmat.

Tutkimus on osa Turun ammattikorkeakoulun hallinnoimaa ESR-rahoitteista eGreenNet-hanketta ja **se toteutetaan yhteistyössä Varsinais-Suomen Yrittäjien kanssa**. Tuloksia hyödynnetään myös osana opinnäytetyötäni.

Vastaaminen vie aikaanne vain muutaman minuutin ja tapahtuu nimettömänä. **Vastaattehan ke 8.9.2010 mennessä, kiitos.**

Mikäli haluatte saada yhteenvedon tuloksista tutkimuksen valmistuttua, olkaa hyvä ja täyttäkää kyselyn lopussa pyydyt yhteystiedot.

Etukäteen vastauksistanne kiittäen,

Jenni Suominen
Turun ammattikorkeakoulu / Tekniikka, ympäristö ja talous

Lisätietoja kyselyyn liittyen:
e-mail: jenni.suominen@students.turkuamk.fi

Lisätietoja eGreenNet-hankkeeseen liittyen:
Piia Nurmi, piia.nurmi@turkuamk.fi

Linkki kyselyyn:

http://www.webropol.com/p.aspx?t=1&l=462627_1acea0343e56414f